

หอสมุดแห่งชาติเฉลิมพระเกียรติฯ กรม

หอสมุดแห่งชาติจังหวัดภูเก็ต
สาขา วัดเจริญสมณกิจ

มูลบทบรรพกิจ

ของ

พระยาตรีสุนทรโวหาร

(น้อย อาจารย์ช่าง)

พิมพ์เป็นอนุสรณ์ในงานพระราชทานเพลิงศพ

นายสิงห์ชัย อินสุวรรณ

ณ เมรุวัดไตรมิตรวิทยาราม

วันที่ ๑๘ มิถุนายน พุทธศักราช ๒๕๐๙

คำนำ

ในงานพระราชทานเพลิงศพ นายสิงห์ชัย อินสุวรรณ์ กำหนดงานวันที่ ๑๘ มิถุนายน ศกนี้ ณ เมรุวัดไตรมิตรวิทยาราม นางไพเราะ อินสุวรรณ์ ซึ่งเป็นภริยา ได้มาแจ้งแก่เจ้าหน้าที่กองวรรณคดีและประวัติศาสตร์ กรมศิลปากร ขออนุญาตพิมพ์หนังสือมุลบทบรรพกิจ ของพระยาศรีสุนทรโวหาร (น้อย อาจารยางกูร) เพื่อแจกเป็นที่ระลึกในงานนี้ กรมศิลปากรยินยอมอนุญาตให้พิมพ์ได้ดังประสงค์

หนังสือมุลบทบรรพกิจนี้ นับความบทบาทสำคัญในประวัติศาสตร์การศึกษาของชาติ ด้วยเป็นหนังสือแบบหัดอ่านเบื้องต้นของกุลบุตรกุลธิดาในสมัย ๘๐ กว่าปีมานี้ เวลาก่อนหน้านั้นไป เรียงหรือเติมหนังสือเรียนซึ่งทางราชการ เรียบเรียงจัดพิมพ์ขึ้นเป็นมาตรฐาน เช่น ทกระทรวงศึกษาธิการเป็นเจ้าหน้าที่จัดทำอยู่อย่างทุกวันนี้ ไม่ หากแต่ใครมีความรุ่มร้อนตัวราวอย่างไรก็ส่งกันไป ครนถึงสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงปฏิรูปการศึกษาของชาติ โดยจัดตั้งโรงเรียนหลวงขึ้น เป็นการเปิดแนวทางที่รัฐบาลจะรับหน้า รับผิดชอบจัดการศึกษาแก่เยาวชนเช่นที่เป็นอยู่ในขณะนี้ ในการนี้ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้พระยาศรีสุนทรโวหาร (น้อย อาจารยางกูร) เมื่อครั้งเป็น หลวงสารประเสริฐ เรียบเรียงหนังสือมุลบทบรรพกิจขึ้นรวมกับหนังสือซึ่งเอนอง อยู่ในชุดเดียวกันอีก ๔ เรื่อง เพื่อใช้เป็นแบบเรียนในโรงเรียนหลวง ดังมี รายละเอียดแจ้งอยู่ในบานแผ่นก พิมพ์อยู่ข้างต้นของหนังสือนี้แล้ว วงการศึกษาสมัยต่อมากรับเอาหนังสือเหล่านี้ไปใช้ในการสอน แทนที่จะสอนกันอย่างไม่มีแบบแผนเยี่ยงแต่ก่อน

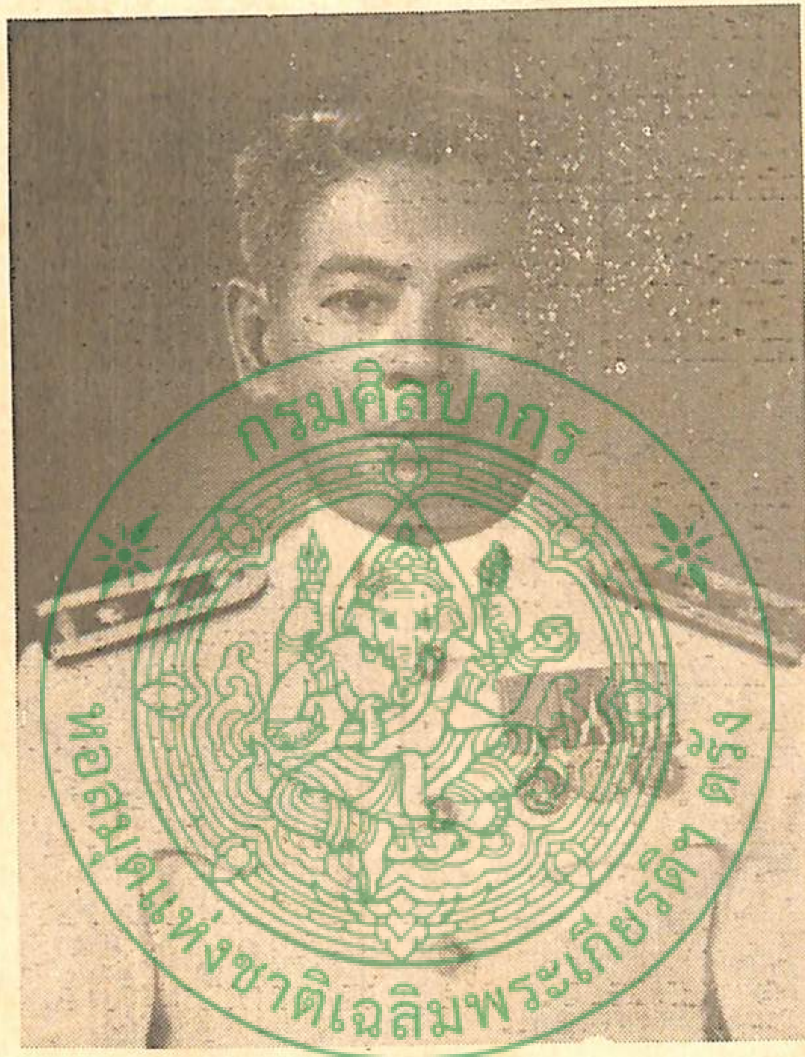
ข้อความในหนังสือสมุดบทบรรพกิจ ดัชนีฐานว่าจะได้เค้ามาจากหนังสือ
จินตามณี อันว่าด้วยระเบียบของภาษา ซึ่งพระมหाराชครูแต่งไว้ในสมัย
กรุงศรีอยุธยา แต่คงจะนำมาดัดแปลงเพื่อให้เหมาะแก่กาลสมัย และนอกจากนี้
ยังแทรกเรื่องกาพย์พระไชยสุริยา ซึ่งสุนทรภู่เป็นผู้แต่งเข้าไว้ด้วย ทั้งนี้เข้าใจ
ว่าพระยาศรีสุนทรโวหารคงจะเห็นกาพย์พระไชยสุริยาเป็นบทประพันธ์ที่ไพเราะ
อ่านเข้าใจง่ายและเป็นคติ จึงนำมาบรรจุไว้ในสมุดบทบรรพกิจเป็นตอน ๆ ไป
ตั้งแต่แม่ ก กา จนจบแม่เกย

การพิมพ์ครั้งนี้ได้ตรวจแก้ไขถูกต้องกับฉบับพิมพ์ครั้งแรกที่โรงพิมพ์
หลวงซึ่งตีพิมพ์ เมื่อ พ.ศ. ๒๔๓๔ ด้วยวัตถุประสงค์การนิตนคงไว้ตามต้นฉบับเดิม
ไม่ได้เปลี่ยนแปลงแก้ไข ทั้งนี้เพื่อให้ผู้ที่สนใจเทียบเคียงอักษรวิจิตรในสมัย
โบราณกับสมัยปัจจุบันว่าแตกต่างกันอย่างไร สำหรับฉบับพิมพ์ครั้งนี้วางรูป
ผิดไปจากฉบับโรงพิมพ์หลวงบ้างเล็กน้อย เพราะต้องการให้สะดวกแก่การพิมพ์

กรมศิลปากรขออนุโมทนาในกุศลจาคีตชนานุบาท ซึ่งเจ้าภาพ ได้
จัดบำเพ็ญอุทิศแด่ นายดิ้งห้วย อินสุวรรณ์ และให้พิมพ์หนังสือแจกเป็น
กุศลสาธารณประโยชน์ ขอกุศลทั้งหมดจงเป็นปัจจัยตบบันดาลให้ นายดิ้งห้วย
อินสุวรรณ์ ผู้ดวงดับไปแล้ว ประสพแต่อิฏฐคุณมณูผลในสมัยปรายภพ ตาม
ควรแก่ฐานะทุกประการ เทอญ.

กรมศิลปากร

๓๐ พฤษภาคม ๒๕๐๕

นายสิงห์ชัย อินสุวรรณ์

บัตร ๔ ตุลาคม ๒๕๕๗

มตะ ๕ มีนาคม ๒๕๐๙

ประวัติ

นายสิงห์ชัย อินสุวรรณ์

นามเดิม บุญช่วย อินสุวรรณ์ (เปลี่ยนเป็น "สิงห์ชัย อินสุวรรณ์" เมื่อ วันที่ ๓๑ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๗๖)

เกิด วันที่ ๕ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๕๗ ที่บ้านตำบลบางรัก จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

สมรส กับ น.ส. ไพเราะ เป้าประยูร บุตรนายประสงค์ เป้าประยูร และ นางสนอง เป้าประยูร

บุตร ๓ คน
๑. ด.ช. ชูชาติ อินสุวรรณ์
๒. ด.ช. ธีระวิทย์ อินสุวรรณ์
๓. ด.ญ. คุ้มะณิ อินสุวรรณ์

การศึกษา สำเร็จชั้นมัธยมศึกษา โรงเรียนมัธยมวัดสุทธิวาราม จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เมื่อ พ.ศ. ๒๕๗๐

รับราชการ ก. เริ่มด้วยเป็นคนตรวจสาย ชั้น ๒ เดือนละ ๒๐ บาท เมื่อวันที่ ๑ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๗๘ ตั้งกักกองช่างโทรศัพท กรรมไปรษณีย์โทรเลข และเป็นนายตรวจตรี อันดับ ๑ เดือนละ ๘๐ บาท เมื่อวันที่ ๕ เมษายน พ.ศ. ๒๕๘๓

ข. โอนจากกรมไปรษณีย์โทรเลขมาเป็นองค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทย เมื่อวันที่ ๑ มกราคม พ.ศ. ๒๔๙๘ เป็นพนักงานชั้นโท อันดับ ๑ เดือนละ ๓๖๐ บาท เมื่อวันที่ ๑ กันยายน พ.ศ. ๒๔๙๘ จนถึงแก่กรรมเดือนละ ๓,๓๕๐ บาท

เครื่องราช

อิสริยาภรณ์ เบญจมาภรณ์มงกุฎไทย

ถึงแก่กรรม วันเสาร์ที่ ๕ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๐๙ ด้วยโรคหัวใจวาย ณ บ้านเลขที่ ๖๒/๕ ซอยปทุมณินดี ตำบลบางจาก อำเภอพระโขนง จังหวัดพระนคร ศิริรวมอายุ ๕๒ ปี ๕ เดือน

๑ ศุภมัสดุ ฤกษ์กักราช ๑๒๓๓ เอเฟกะสังวัจระมฤคสีรมาศกาพนักษ์
ทฤติยดิถีพัฒวารบริเจทกาลกำหนด พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาจุฬาลงกรณ์
พระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เสด็จพระที่นั่งเกษราชฤดี พระบรมราชวงษานุวงษ์
และข้าราชการ เฝ้าเบื้องบาทบงกชมาศโดยลำดับ พระเจ้าราชวรวงษ์เธอ
กรมหมื่นอักษรสาสนโสภณ ได้นำต้นฉบับแบบสอนหนังสือไทย ที่ ๑ ซ้อมูลบท
บรรพกิจ ที่ ๒ ซ้อวาหะนิตนกร ที่ ๓ ซ้ออักษรประโยค ที่ ๔ ซ้อสังโยคพิธาน ที่ ๕
ซ้อพิศาลการ์นต์ รวม ๕ เรื่อง ขันมูลเกล้าฯ ถวาย จึงได้มีพระบรมราช-
โองการโปรดเกล้าฯ ให้พระเจ้าราชวรวงษ์เธอ กรมหมื่นอักษรสาสนโสภณลง
พิมพ์ที่โรงพิมพ์หลวง ในพระบรมมหาราชวัง ๒๐๐๐ ฉบับ เพื่อไว้สำหรับเป็น
แบบให้กุลบุตรศึกษาเล่าเรียนหนังสือไทย เป็นเครื่องเรื่องปัญญา ให้ได้ความ
ฉลาดรู้ใช้อักษรและไม่เอน ทมิให้ถูกล้วนจำนาญชัดเจนกว้างขวางเป็นคุณแก่
ราชการสืบไป

๑ หลวงสารประเสริฐน้อย	นามเดิม
กิจจัตจำเนกเต็ม	ต่อตั้ง
ไต่พร่องปราชญ์เชษฐเสริม	แซมใส่ เทอญพื่อ
ต้นแต่นโมทั้ง	หมุ่ไม้เอกโท
๑ ระเบิดระบอบนี้	นามสฤษดี
มูลบทบรรพกิจ	ประกอบถ้อย
สำหรับฝึกสอนศิษย์	แรกเริ่ม เรียงถา
จงพื่อหนุนน้อยน้อย	เล่าอ้ออ่านจำ
๑ เอกองค์ทรงภากย์พัน	พรรณา
พระเบิกบงกชบาน	กลดกล้อย
ปวงสัตว์เสพนิทรา	เตือนตน
สรวมบาทพระนนสร้อย	เทริดเศียร
๑ ดวงเดี่ยวโอภาสพัน	พันทวา กรเฮย
บานเบิกบงกชกลา	กลดกล้อย
เตือนสัตว์สร้างนิทรา	ใส่พ่อง พักตร์เฮ
บัวบาทเรณูสร้อย	เทริดเกล้าเราเกษม
๑ ประนตบทเรศเบอง	บัวบุษย์
สมเด็จพระสัมพุทธ	ภากย์พัน
จุฬาดิลกพิสุทธ์	เทเวศร์
พระลวงพระลับถัน	โลกย์แล้วเลอเหลียว

๑ วาจักายจิตรน้อม	นมัสการ
พระศาสคฺคยาจารย์	เจ็ดหล้า
ทรงพุทธพิสุทธญาณ	ยลจบ
ไพโรจเร่องรัตนจำ	แจ่มพ่นพ่นแสง
๑ โทพิชธรรมที่อ้าง	เอาอรรถ มวญฺเษ
นามหนึ่งบริยตี	ยั้งแก้ว
หนึ่งโลกตรสรงสัตว์	ใสสร้าง
สองสั่งส่องมดแผ้ว	พ่างพมพ่นมา
๑ สยุกแยกคู่ได้	อัยจารย์
ตัดบัวงเบญจพิธมาร	มอดแล้ว
โดยเสด็จพระผู้บาน	บุญบาน นินา
ลูศิวาไลยแพรว	เฟริศพร้อมสุขเกษม
๑ อุดมังก์โกเมศแมน	กุสุมาลัย
แสงเนตรส่องเสนอปาน	ปทีปแก้ว
เสาวกนธ์คู่ใจบาน	โอยฐ์เทียบ รูปนา
บุชิตไทรย์รัตนแพรว	พรงพร้อมเอนทรี
๑ อานาจอันนอบน้อม	ไทรย์รัตน
สรวมสร้างสรรพพิบัติ	พิบากเสร์
มงคลศิริพิพัฒน์	ภูตเพิ่ม ข้าเฮย
อานุภาพพระเกลี่ยเกล้า	สบสันสิ่งประสงค์

๑ สุกต นมัสตฺ นมัตถุ สุกตัสสะ

๑ นโม โพชาย สีทธิ รัสตฺ สีทขิตุม

๑ นโม พุทธาย สีทธิ เ ว ั ั ั ั ั

ฤ ฤา ฤ ฤา เ แ ใ ใ โ เ ำ ะ

๑ นโม พุทธาย สีทธิ อ อา อี อี อี อี อู อู

ฤ ฤา ฤ ฤา เอ แ อ ใ อ โ เอ ำ อะ

๑ ก ข ฃ ค ฅ ฉ ง จ ฉ ช ฌ ญ

ฎ ฏ ฐ ฑ ฒ ณ ฌ จ ฉ ซ ฌ ญ ฎ

บ ป ผ ฝ พ ฟ ภ ม ย ร ล ว ศ ษ ส ห พ

อ ฮ

๑ ตอน ก ๑๑ ตอน ข ๑๖ ตอน ค ๑๕ ตอน ด ๑๖ ตอน บ ๑๘

ตอน ย ๑๑ รวมเป็น ๔๔ ตัว เรียกว่าพยัญชนะ รวมเข้าอัมสระเรียกว่าอักษร
ในอักษร ๔๔ ตัว แยกออกเป็น อักษรสูง ๑๑ อักษรกลาง ๕ อักษรต่ำ ๒๘
สามหมื่นเรียกว่า ไตรยางษ์

๑ อักษรสูง ๑๑ ตัว กอ ข ฃ ฉ ฐ ฒ ฝ ฝ ศ ษ ส ห

๑ อักษรกลาง ๕ ตัว กอ ก จ ฎ ฏ ต บ ป อ

๑ อักษรต่ำ ๒๘ ตัว กอ ค ฅ ฉ ง ช ฌ ญ ฑ ฒ ณ
ท ฐ น พ ฟ ภ ม ย ร ล ว พ ฮ

ไม้เอก	๑	} วรรณยุกต์ ๑๓ กอ
ไม้โท	๒	
ไม้ตรี	๓	
ไม้จัตวา	๔	
กากบาท	๕	
ต้นกา	๖	สำหรับผันอักษร ๓ หมู

๐ น นา น น น น น น น น
 ่ ่า ัน ัน ัน ัน ัน ัน ัน
 ๓ ๓ ๓ ๓ ๓ ๓ ๓ ๓ ๓
 ๓ ๓ ๓ ๓ ๓ ๓ ๓ ๓ ๓
 ๓ ๓ ๓ ๓ ๓ ๓ ๓ ๓ ๓
 ๓ ๓ ๓ ๓ ๓ ๓ ๓ ๓ ๓

๐ ฐ ฐา ฐ ฐ ฐ ฐ ฐ ฐ ฐ
 ๓ ๓ ๓ ๓ ๓ ๓ ๓ ๓ ๓
 ๓ ๓ ๓ ๓ ๓ ๓ ๓ ๓ ๓
 ๓ ๓ ๓ ๓ ๓ ๓ ๓ ๓ ๓
 ๓ ๓ ๓ ๓ ๓ ๓ ๓ ๓ ๓
 ๓ ๓ ๓ ๓ ๓ ๓ ๓ ๓ ๓

๐ ถ ถา ถ ถ ถ ถ ถ ถ ถ
 ๓ ๓ ๓ ๓ ๓ ๓ ๓ ๓ ๓
 ๓ ๓ ๓ ๓ ๓ ๓ ๓ ๓ ๓
 ๓ ๓ ๓ ๓ ๓ ๓ ๓ ๓ ๓
 ๓ ๓ ๓ ๓ ๓ ๓ ๓ ๓ ๓
 ๓ ๓ ๓ ๓ ๓ ๓ ๓ ๓ ๓

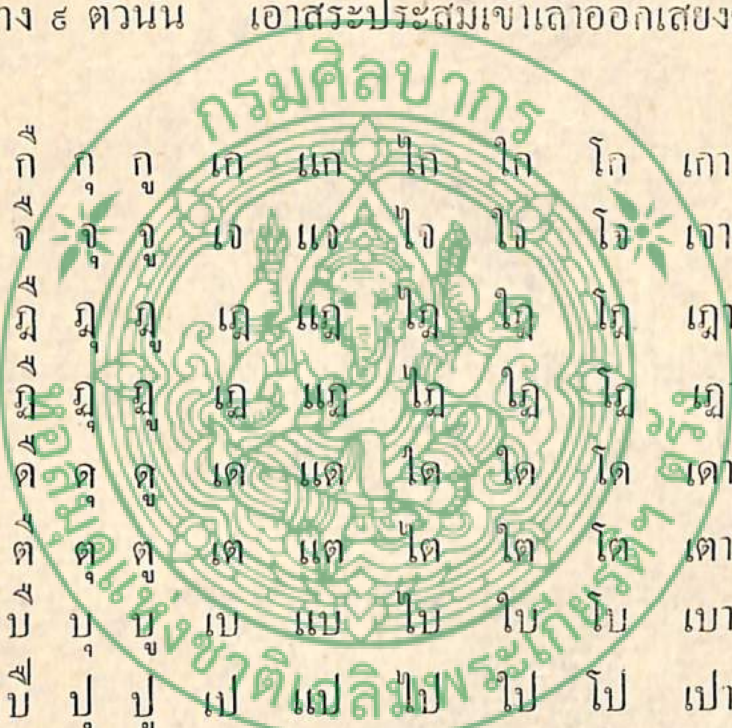
๐ ผ ผา ผ ผ ผ ผ ผ ผ ผ
 ๓ ๓ ๓ ๓ ๓ ๓ ๓ ๓ ๓
 ๓ ๓ ๓ ๓ ๓ ๓ ๓ ๓ ๓
 ๓ ๓ ๓ ๓ ๓ ๓ ๓ ๓ ๓
 ๓ ๓ ๓ ๓ ๓ ๓ ๓ ๓ ๓
 ๓ ๓ ๓ ๓ ๓ ๓ ๓ ๓ ๓

๑ ห ห่า หี้ หี่ หื หู่ เห
 หี่ ห่า หี้ หี่ หู่ เห
 หี้ ห่า หี่ หี่ หู่ เห
 แห ไห ไห โห เหา ห่า หะ
 แห่ ไห่ ไห่ โห่ เหา่ ห่า
 แห่ ไห่ ไห่ โห่ เหา่ ห่า

๑ อักษรกลาง ๕ ตัวนั้น เอาสระประสมเข้าแล้วออกเสียงตามสระเป็น

แม่ ก กา ดังนี้

ก	กา	กิ	กึ	กึ	กึ	กึ	กึ	เก	แก	โก	โก	โก	เกา	ก่า	กะ
ข	ขา	ขิ	ขึ	ขึ	ขึ	ขึ	ขึ	খে	খে	খো	খো	খো	খো	খ่า	খে
ฅ	ฅา	ฅิ	ฅึ	ฅึ	ฅึ	ฅึ	ฅึ	เค	แก	ไค	ไค	ไค	เคา	ก่า	คะ
ฆ	ฆา	ฆิ	ฆึ	ฆึ	ฆึ	ฆึ	ฆึ	เค	แก	ไค	ไค	ไค	เคา	ก่า	คะ
ด	ดา	ดิ	ดิ	ดิ	ดิ	ดิ	ดิ	เด	แด	ได	ได	ได	เดา	ด่า	ดะ
ต	ตา	ติ	ติ	ติ	ติ	ติ	ติ	เต	แต	โต	โต	โต	เตา	ด่า	ตะ
บ	บา	บิ	บึ	บึ	บึ	บึ	บึ	เบ	แบ	โบ	โบ	โบ	เบา	บ่า	บะ
ป	ปา	ปิ	ปึ	ปึ	ปึ	ปึ	ปึ	เป	แป	โป	โป	โป	เปา	ป่า	ปะ
อ	อา	อิ	อิ	อิ	อิ	อิ	อิ	เอ	แเอ	ไอ	ไอ	ไอ	เอา	อ่า	อะ

อักษรกลาง ๕ ตัวแจกออกเป็นแม่ ก กา นั้นผันด้วยไม้ ๑ ๒ ๓ +
 ตัวหนึ่งเป็น ๕ คำ เว้นแต่ กิ กึ กุ กะ คำตายผันไม่ได้ นอกนั้นผัน
 ดังนี้

	ก	ก	ก		ก่า	ก่า	ก่า		กิ	กิ	กิ		กิ	กิ	กิ
๑	ก	ก			กา	กา			กิ	กิ	กิ		กิ	กิ	กิ
	ก	ก	ก		เก	เก	เก		แก	แก	แก		ไก	ไก	ไก
ก	ก	ก			เก	เก			แก	แก			ไก	ไก	

โอ ใ้ โอ๋ โอ ใ้ โอ๋ เอา เอ้า เอา อ้า อ้า อ้า
โอ ใ้ โอ ใ้ เอา เอ้า อ้า อ้า อะ

๑ อักษร คำ ๒๔ ตัว เอาสระประสมเข้าแล้วออกเสียงตามสระเป็น

แม่ ก กา ดังน

ก	กา	กิ	กึ	กึ๋	กึ๋	กึ๋	กึ๋	กึ๋	เก	แก	ไค	ไค	โค	เคา	คำ	คะ
ค	คา	คิ	คึ	คึ๋	คึ๋	คึ๋	คึ๋	คึ๋	เค	แค	ไต	ไต	โต	เคา	คำ	คะ
ฅ	ฅา	ฅิ	ฅึ	ฅึ๋	ฅึ๋	ฅึ๋	ฅึ๋	ฅึ๋	ฅ	ฅ	ไฅ	ไฅ	โฅ	ฅา	ฅำ	ฅะ
ง	งา	งิ	งึ	งึ๋	งึ๋	งึ๋	งึ๋	งึ๋	ง	ง	ง	ง	โง	งา	งำ	งะ
ช	ชา	ชิ	ชึ	ชึ๋	ชึ๋	ชึ๋	ชึ๋	ชึ๋	ช	ช	ไช	ไช	โซ	ชา	ชำ	ชะ
ฌ	ฌา	ฌิ	ฌึ	ฌึ๋	ฌึ๋	ฌึ๋	ฌึ๋	ฌึ๋	ฌ	ฌ	ไฌ	ไฌ	โฌ	ฌา	ฌำ	ฌะ
ฎ	ฎา	ฎิ	ฎึ	ฎึ๋	ฎึ๋	ฎึ๋	ฎึ๋	ฎึ๋	ฎ	ฎ	ไฎ	ไฎ	โฎ	ฎา	ฎำ	ฎะ
ญ	ญา	ญิ	ญึ	ญึ๋	ญึ๋	ญึ๋	ญึ๋	ญึ๋	ญ	ญ	ไญ	ไญ	โญ	ญา	ญำ	ญะ
ท	ทา	ทิ	ทึ	ทึ๋	ทึ๋	ทึ๋	ทึ๋	ทึ๋	ท	ท	ไท	ไท	โต	ทา	ทำ	ทะ
ฒ	ฒา	ฒิ	ฒึ	ฒึ๋	ฒึ๋	ฒึ๋	ฒึ๋	ฒึ๋	ฒ	ฒ	ไฒ	ไฒ	โต	ฒา	ฒำ	ฒะ
ณ	ณา	ณิ	ณึ	ณึ๋	ณึ๋	ณึ๋	ณึ๋	ณึ๋	ณ	ณ	ไณ	ไณ	โณ	ณา	ณำ	ณะ
ด	ดา	ดิ	ดึ	ดึ๋	ดึ๋	ดึ๋	ดึ๋	ดึ๋	ด	ด	ไต	ไต	โต	ดา	ดำ	ดะ
ต	ตา	ติ	ตึ	ตึ๋	ตึ๋	ตึ๋	ตึ๋	ตึ๋	ต	ต	ไต	ไต	โต	ตา	ตำ	ตะ
ถ	ธา	ถิ	ถึ	ถึ๋	ถึ๋	ถึ๋	ถึ๋	ถึ๋	ถ	ถ	ไถ	ไถ	โต	ธา	ถำ	ทะ
น	นา	นิ	นึ	นึ๋	นึ๋	นึ๋	นึ๋	นึ๋	น	น	ไน	ไน	โน	นา	นำ	นะ
พ	ปา	ปิ	ปึ	ปึ๋	ปึ๋	ปึ๋	ปึ๋	ปึ๋	พ	พ	ไพ	ไพ	โป	ปา	พำ	พะ
ฟ	ฟา	ฟิ	ฟึ	ฟึ๋	ฟึ๋	ฟึ๋	ฟึ๋	ฟึ๋	ฟ	ฟ	ไฟ	ไฟ	โฟ	ฟา	ฟำ	ฟะ
ภ	ภา	ภิ	ภึ	ภึ๋	ภึ๋	ภึ๋	ภึ๋	ภึ๋	ภ	ภ	ไภ	ไภ	โก	ภา	ภำ	ภะ
ม	มา	มิ	มึ	มึ๋	มึ๋	มึ๋	มึ๋	มึ๋	ม	ม	ไม	ไม	โม	มา	มำ	มะ
ย	ยา	ยิ	ยึ	ยึ๋	ยึ๋	ยึ๋	ยึ๋	ยึ๋	ย	ย	ไย	ไย	โย	ยา	ยำ	ยะ
ร	รา	ริ	รึ	รึ๋	รึ๋	รึ๋	รึ๋	รึ๋	ร	ร	ไร	ไร	โร	รา	รำ	ระ
ล	ลา	ลิ	ลึ	ลึ๋	ลึ๋	ลึ๋	ลึ๋	ลึ๋	ล	ล	ไล	ไล	โล	ลา	ลำ	ละ

ว วา วิ วิ วิ วิ วุ วู เว แว ไว ไว โว เวา ว่า วะ
 พ พา พิ พิ พิ พิ พุ พู เพ แปะ ไพ ไพ โปะ เปา ป้า พะ
 ฮ ฮา ฮี ฮี ฮี ฮี ฮุ ฮู เฮ แฮ ไฮ ไฮ โฮ เฮา ฮ้า ฮะ

๐ อักษรต่ำ ๕๔ ซึ่งแจกออกนั้น เว้นแต่คำตาย ๔ ตัว คือ
 กิ กิ กุ กะ นอกนั้นผันด้วยไม้ ๖ ซ้อนขึ้นดังรากุญชร (๑) ตัวหนึ่งเป็น
 ๓ คำ ดังนี้

๐ ก กั ก่า ก้า กิ กิ กิ กิ กิ กิ กุ กุ กุ กุ เก เก
 กั ก่า กั ก่า กั ก่า กั ก่า กั ก่า กั ก่า กั ก่า กั ก่า
 แก แก่ ไก ไก่ ไก ไก่ ไก่ ไก่ ไก่ ไก่ ไก่ ไก่ ไก่ ไก่ ไก่ ไก่ ไก่ ไก่
 แก่ ไก่ ไก่ ไก่ ไก่ ไก่ ไก่ ไก่ ไก่ ไก่ ไก่ ไก่ ไก่ ไก่ ไก่ ไก่ ไก่

๐ ค คั ค่า ค้า คิ คิ คิ คิ คิ คิ คุ คุ คุ คุ เค เค
 คั ค่า คั ค่า คั ค่า คั ค่า คั ค่า คั ค่า คั ค่า คั ค่า คั ค่า
 แค แค่ ไค ไค่ ไค ไค่ ไค่ ไค่ ไค่ ไค่ ไค่ ไค่ ไค่ ไค่ ไค่ ไค่ ไค่ ไค่
 แค่ ไค่ ไค่ ไค่ ไค่ ไค่ ไค่ ไค่ ไค่ ไค่ ไค่ ไค่ ไค่ ไค่ ไค่ ไค่ ไค่

๐ ฅ ฅั ฅ่า ฅ้า ฅิ ฅิ ฅิ ฅิ ฅิ ฅิ ฅุ ฅุ ฅุ ฅุ เฅ เฅ
 ฅั ฅ่า ฅั ฅ่า ฅั ฅ่า ฅั ฅ่า ฅั ฅ่า ฅั ฅ่า ฅั ฅ่า ฅั ฅ่า ฅั ฅ่า
 เฅ เฅ่ ไฅ ไฅ่ ไฅ ไฅ่ ไฅ่ ไฅ่ ไฅ่ ไฅ่ ไฅ่ ไฅ่ ไฅ่ ไฅ่ ไฅ่ ไฅ่ ไฅ่ ไฅ่ ไฅ่
 เฅ่ ไฅ่ ไฅ่ ไฅ่ ไฅ่ ไฅ่ ไฅ่ ไฅ่ ไฅ่ ไฅ่ ไฅ่ ไฅ่ ไฅ่ ไฅ่ ไฅ่ ไฅ่ ไฅ่

๐ ง งั ง่า ง้า งิ งิ งิ งิ งิ งิ งุ งุ งุ งุ เง เง
 งั ง่า งั ง่า งั ง่า งั ง่า งั ง่า งั ง่า งั ง่า งั ง่า งั ง่า
 แง แง่ ไง ไง่ ไง ไง่ ไง่ ไง่ ไง่ ไง่ ไง่ ไง่ ไง่ ไง่ ไง่ ไง่ ไง่ ไง่
 แง่ ไง่ ไง่ ไง่ ไง่ ไง่ ไง่ ไง่ ไง่ ไง่ ไง่ ไง่ ไง่ ไง่ ไง่ ไง่

(๑) ผันแบบซ้อนขึ้นเป็นรากุญชร อ่านดังนี้ ก กั กั

๐ พ พื พา พ้า พิ พี พื พื พื พื พุ พู พู เพ เพ็
 พ พ้า พื พื พู เพ เพ็
 แพ แพ้ ไพ ไร่ ไพ ไร่ โป โป้ เพา เพ้า พ้า พ้า พะ
 แพ้ ไร่ ไร่ ไร่ ไร่ เพ้า พ้า

๐ ฮ ฮั ฮา ฮ้า ฮิ ฮี ฮื ฮื ฮื ฮื ฮุ ฮู ฮู เฮ เอ
 ฮ ฮ้า ฮี ฮี ฮู ฮู ฮู เอ เอ
 เฮ แฮ ไฮ ไร่ ไฮ ไร่ โห โห้ เฮา เฮ้า ฮ้า ฮ้า ฮะ
 แฮ ไร่ ไร่ ไร่ ไร่ เฮ้า ฮ้า

๐ อนึ่งพึงให้รู้จักคำที่ต้องใช้ไม้ม้วน โดยกำหนดไว้ ๒๐ คำ ดังนี้

๐ ใฝ่ฝัน สมใจ ให้ทาน ภายใน ผ้าไหม สดใส
 ใครไปมา จะใคร่ได้ ยอใย สิ่งใด ของใช้ หลงไหล
 ไล่ไกล หึงสะกิด เป็นใบ ภายใต ผู้ใหญ่ ทางไกล
 มิใช่ ดอกแถมใบ คำใช้ไม้ม้วนในจีนตามลัทธิกำหนดว่า ๘๐ แต่ข้าพเจ้าเห็นว่า
 จะไม่สิ้นเชิง ควรจะกำหนดว่าคำตัวนอกจากที่บังคับไม้ม้วน ๕๐ แล้ว ก็ควรใช้
 ไม้ม้วนทั้งสิ้น ๖๕

๐ อักษรคำตายใน แม่ ถ ฑา ๓ หมู่ ซึ่งแจกออกตัวละ ๔ คำนั้น
 ถึงผันด้วยไม้เอกโทไม้ได้ ก็แต่สำเนียงเบน หนัก เบา ตามอักษรคำตาย
 อักษรสูง อักษรกลาง เสียงต่ำลงคือ ขิ ขี ขุ ขะ กิ กิ กุ กะ คำตาย
 อักษรต่ำเสียงสูงเช่น คอ คิ คิ คุ คะ เบนดังนี้ทุกตัวทั้ง ๓ หมู่ พึงสังเกต
 ดูก็จะรู้ว่า เสียงแปลกกันดูคำเหล่านี้ จักขุ ไขกุ เจะชะ เจ้าคะ บวมจุ
 นุ่นในกระชู่ ดาบจะ ฟ้าชะ ถวิฐู ฟ้ากะที วัดตุ ตาประทุ สะมะตะ
 ตึงกะทะ หน่อผลิ ผลัดใบผลิ ไม้ฝุ ฟ้าพุ ฟ้าเยชะ ฟ้าพิงพะ ฟ้ามฝุ
 ฟ้าพะ ว่าแล้วสิ อย่างนั้นซิ บ่อสระ ฟ้าชะ ๖๕

ไม้โยโยโส ที่ดมีอะโย ข้าโมทนาไป ๐ ภาราสาเวถิ ใครไม่มีปรานีใคร
 ดุดัดแต่ใจ ที่ใครได้ใส่เอาพอ ๐ ผู้ทมมผม ทำดุดไม่ซข
 ไล่กว่าฟ้าที่ก อะไรพก็เอาไป ๐ ข้าเฝ้าเหล่าเสนา มิได้ว่าหมุข้าไท
 ถอนำร่าเข้าไป แต่น้ำใจไม่นำภา ๐ หาได้ใครมาเอา ไพรฟ้าเสร์ร่าเปล่าอูรา
 ผู้ทมมอาญา ไล่ตัด่าไม่ปรานี ๐ ฝึบมากระทำ มระณะกำม้เซาบุริ น้าบ
 เข้าธานี ก็ไม่มีที่อาไศรย ๐ ข้าเฝ้าเหล่าเสนา หนีไปหาภาราไกล ชีบาว่า
 ลิปไป ไม่มีใครในธานี ๐

๐ ฉบับ ๑๖ ๐ พระไชยสุริยาภูมิ พวพระมเหสี มาที่ในลำสำเกา
 ๐ เข้าปลาทาไปไม่เบา นารทเขารว ก็เอาไปในภตธา ๐ เถ้าแก่เซาแม่เซ่มา
 เสนีเสนา ก็มาในลำสำเกา ๐ ดิมพ้อโบใส่เสา วายุพยุเพลลา สำเกาก็
 ใช้ใบไป ๐ เกตธามาในน้ำไหล ก้เข้าเปล่าใจ ที่ในมทวาริ พสุธาอาไศรย
 ไม่มี ราชานาริ อยู่ที่พระแกลแลดู ๐ ปลากะให้โลมาราหุ เหรापลาหุ
 มีอยู่ในน้ำกล้าไป ๐ ราชาวาแห่วหฤไทย วายุพาคคทาไกล มาในทะเลเอกา
 ๐ แลไปไม่ปะพะสุธา เปล่าใจในขนา โพล์เพล้เวลาราดริ ๐ ราชาวาแก่เสนึ
 ไครรู้คะดี วารินเท่าใดนา ๐ ข้าเฝ้าเหล่าแกรราชา ว่าพระมหาวารินใช้ใหญ่โต
 ๐ ไหลมาแต่ในคอโค แผลไปใหญ่โต มะโหพาลี่น้ำไหล ๐ บาพิมได้แก่ไข
 ข้าพระเจ้าเข้าใจ ผู้ใหญ่ผู้เฒ่าเล่ามา ๐ ว่ามีพระยาสกุณา ใหญ่โตมะโหพา
 กายาเท่าเขาคีรี ๐ ช้ว่าพระยาสำภาที่ ไครรู้คะดี วารินโตเท่าใด ๐ โยโส
 โยผาตาไป พอพระสุริไส จะใกล้โพล์เพล้เวลา ๐ แลไปไม่ปะพะสุธา
 ยัทรรา ช้วาก็จะประไลย ๐ ภปธามาในน้ำไหล สะกุกาตาไป
 อาไศรยที่สี่สะปลา ๐ จะแง้แลไปไกลตา จำขังปลา ว่าขษมาอะไทย
 ๐ วาริที่เราจะไป ไกล่ถว่าไกล ข้าให้ว่าจะขมรคา ๐ ปลาวาข้าเจ้าเขาวะภา

มีได้ไปมา อาไศรยอยู่ต่ธรณี ๑ สะกุนาอาไลยชีวี ลาปลาจระลึ
 สู้ทกุหาอาไศรย ๑ ข้ำเฝ้าเล่าแก่กูวโนย พระเจ้าเข้าใจ ฤไทยว่าแห้ว
 เอกา ๑ จำไปในทะเลเวลา พยุใหญ่มา เกตราคี่เหเซไป ๑ สม
 กี่เกาเสาใบ ทะลุปรุไป น้ำไหลเข้าลำลำเกา ๑ ฝั้น้ำเข้าใต้ใบเสา
 เจ้ากำฆ่าเอา ๑ ลำเการะยำคว่ำไป ๑ ราชคว้าม็อรไทย เอา
 ฝัสะใบ ต่ไว้ม็ไกลกาษา ๑ เล้าแก่เซาแม่เสนา น้ำเข้าหุตา
 จระเข้เหราคร่าไป ๑ ราชานารร่าไร มีกำม็จำใจ จำไปภปะพะสุธา
 ๑ มีไม้ไทรใหญ่ใบหนา เข้าไปเสยา เวลาคร่ำไร ๗ จบแม่ ก กา ๗
 ๑ อักษร ๔๔ ประสมสระแจกแม่ ก กา ฝั้นด้วยไม้ ๑ ๗ +
 กี่ยังหากอใช้คำภาษาไทยไม่ ต้องคิดประสมสระเป็นแม่ กน กง กก
 กด กบ กม เกย แจกเรียงตัวไปตามลำดับ แล้วฝั้นด้วยไม้
 ๑ ๗ + ในแม่ กน กง กม เกย ที่ควรจะฝั้นได้ ประสมคำใช้
 ต่อไป และตัวสกตนั้นถ้ำจะว่ยย่อ ๆ ถอสำเนียงใช้ในภาษาไทยก็ให้กำหนด
 คำแต่ย่อด้งันก่อน คือ กน สกต น, กง สกต ง, กก สกต ก,
 กด สกต ด, กบ สกต บ, กม สกต ม, เกย สกต ย,
 ว, อ, เถ้าน ถอใช้สกตในคำภาษาไทย ที่ตัวสกตมีต่างกันออกไปนั้น
 เพื่อจะใช้สกตให้ต้องกับอักษรอื่น คือภาษามคธเป็นต้น จะแจกไว้ใน
 สังโยคพิธานข้างหน้าต่อไป ๗

อักษรสูง ๑๑ ตัวแจกในแม่ กน ดังัน ๗

๑ ขน ขัน ขาน ขิน ขัน ขัน ขัน ขุน ขุน
 เขน แขน โขน ขอน ขวน เขี่ยน เขื่อน เขิน เขน

	๑	ข	ขัน	ขาน	ขัน	ขัน	ขัน	ขัน	ขุน	ขูน
เข	แ	โ	ข	ข	เข	เข	เข	เข	เข	เข
	๑	จ	จัน	จาน	จัน	จัน	จัน	จัน	จุน	จูน
เจ	แ	โ	จ	จ	เจ	เจ	เจ	เจ	เจ	เจ
	๑	จ	จัน	จาน	จัน	จัน	จัน	จัน	จุน	จูน
เจ	แ	โ	จ	จ	เจ	เจ	เจ	เจ	เจ	เจ
	๑	ฉ	ฉัน	ฉาน	ฉัน	ฉัน	ฉัน	ฉัน	ฉุน	ฉูน
เช	แ	โ	ฉ	ฉ	เช	เช	เช	เช	เช	เช
	๑	ช	ชัน	ชาน	ชัน	ชัน	ชัน	ชัน	ชุน	ชูน
เช	แ	โ	ช	ช	เช	เช	เช	เช	เช	เช
	๑	ซ	ซัน	ซาน	ซัน	ซัน	ซัน	ซัน	ซุน	ซูน
เซ	แ	โ	ซ	ซ	เซ	เซ	เซ	เซ	เซ	เซ
	๑	ซ	ซัน	ซาน	ซัน	ซัน	ซัน	ซัน	ซุน	ซูน
เซ	แ	โ	ซ	ซ	เซ	เซ	เซ	เซ	เซ	เซ
	๑	ด	ดัน	ดาน	ดัน	ดัน	ดัน	ดัน	ดุน	ดูน
เด	แ	โ	ด	ด	เด	เด	เด	เด	เด	เด
	๑	ต	ตัน	ตาน	ตัน	ตัน	ตัน	ตัน	ตุน	ตูน
เต	แ	โ	ต	ต	เต	เต	เต	เต	เต	เต
	๑	ด	ดัน	ดาน	ดัน	ดัน	ดัน	ดัน	ดุน	ดูน
เด	แ	โ	ด	ด	เด	เด	เด	เด	เด	เด
	๑	น	นัน	นาน	นัน	นัน	นัน	นัน	นุน	นูน
เน	แ	โ	น	น	เน	เน	เน	เน	เน	เน

๑ ผันด้วยไม้ ๑ ตัวหนึ่งเป็น ๓ คำ ดังนี้ ๗๕ ๗๖

๑ ขน ขั้น ขาน ขิน ขื่น ขิ้น ข่ม ขุน ขูน เชน
 ข่น ขั่น ข่าน ขิ่น ขน ขั่น ขุ่น ขุ่น ขุ่น เชน
 ขุ่น ขุ่น ข่าน ขิ้น ขน ขิ้น ขิ้น ขิ้น ขุ่น ขุ่น เชน
 แขน โขน ขอน ขวน เขยน เขอน เจิน เชน
 แขน โขน ขอน ข่วน เขยน เขอน เจิน เชน
 แขน โขน ขอน ข่วน เขยน เขอน เจิน เชน

๑ ยังมีอีก ๑๐ อักษร ฝั่อย่างนี้เหมือนกัน ๗๗

๑ อักษรกลาง ๘ ตัวแยกในแม่ กน ดังนี้ ๗๘

๑ กน กั้น กาน กิน กิ้น กิ่น กึน กุน กูน
 เกน แกน โคน กอน กวน เกยน เกอน เกิน เกอน
 ๑ จน จั้น จาน จิน จิ้น จิ่น จึน จุน จูน
 เจน เจน โจน จอน จวน เจยน เจอน เจิน เจอน
 ๑ ฎน ฎั้น ฎาน ฎิน ฎิ้น ฎิ่น ฎึน ฎุน ฎูน
 ฎน ฎน โจน ฎอน ฎวน ฎึยน ฎึอน ฎึน ฎอน
 ๑ ฏน ฏั้น ฏาน ฏิน ฏิ้น ฏิ่น ฏึน ฏุน ฏูน
 ฏน ฏน โจน ฏอน ฏวน ฏึยน ฏึอน ฏึน ฏอน
 ๑ ดน ดั้น ดาน ดิน ดิ้น ดิ่น ดึน ดุน ดูน
 เดน แदन โคน ดอน ดวน เดยน เดอน เดิน เดอน
 ๑ ตน ตั้น ตาน ติน ติ้น ติ่น ตึน ตุน ตูน
 เตน แตน โคน ตอน ตวน เตยน เตอน เติน เตอน

๐ บน บัน บาน บิน บั้น บั่น บั้น บุน บูน
 เบน แบน โบน บอน บวน เบยน เบอน เบิน เบน
 ๐ ปน ปัน ปาน ปิน ปั้น ปั่น ปั้น ปุน ปูน
 เปน แปน โปน ปอน ปวน เปยน เปอน เปิน เปอน
 ๐ อน อัน อาน อิน อั้น อั่น อั้น อุน อูน
 เอน แอน โอน ออน อวน เอยน เออน เอิน เอน

๐ พันด้วยไม้ ๒๓ + ตัวหนงเป็น ๕ คำ ดังนี้ ๓๖

ก่น กั้น กั่น กั่น กั้น กั้น กั้น ก่าน ก้าน ก้าน
 ๐ กน กน กน กน กน กน กน กาน ก้าน
 กน กน กน กน กน กน กน กาน ก้าน
 กน กน กน กน กน กน กน กาน ก้าน
 กน กน กน กน กน กน กน กาน ก้าน
 ก่น ก่น ก่น ก่น ก่น ก่น ก่น ก้อน ก้อน ก้อน
 เกน เกน เกน เกน เกน เกน เกน โคน โคน โคน
 กอน กอน กอน กอน กอน กอน กอน เกยน เกยน เกยน
 เกอน เกอน เกอน เกอน เกอน เกอน เกอน เกอน เกอน เกอน
 เกอน เกอน เกอน เกอน เกอน เกอน เกอน เกอน

๐ ยังมีอีก ๒ อักษร ฝัอย่างนเหมือนกัน ๓๖

		๐ อักษรตัว ๒๔ ตัวแจกในแม่ กน ดังนี้							๖๖
	๐ คน	กัณ	กาน	กึณ	กึณ	กึณ	กึณ	กุน	กุน
เคน	แเคน	โคน	คอน	กวน	เคียน	เคียน	เคียน	เคียน	เคียน
	๐ คน	คัณ	คาน	คึณ	คึณ	คึณ	คึณ	คุน	คุน
เคน	แเคน	โคน	คอน	ควน	เคียน	เคียน	เคียน	เคียน	เคียน
	๐ ฅน	ฅัณ	ฅาน	ฅึณ	ฅึณ	ฅึณ	ฅึณ	ฅุน	ฅุน
ฅน	แฅน	โฅน	ฅอน	ฅวน	ฅเียน	ฅเียน	ฅเียน	ฅเียน	ฅเียน
	๐ งน	งัณ	งาน	งึณ	งึณ	งึณ	งึณ	งุน	งุน
งน	แงน	โงน	งอน	งวน	งเียน	งเียน	งเียน	งเียน	งเียน
	๐ ชน	ชัณ	ชาน	ชึณ	ชึณ	ชึณ	ชึณ	ชุน	ชุน
ชน	แชน	โชน	ชอน	ชวน	ชเียน	ชเียน	ชเียน	ชเียน	ชเียน
	๐ ฌน	ฌัณ	ฌาน	ฌึณ	ฌึณ	ฌึณ	ฌึณ	ฌุน	ฌุน
ฌน	แฌน	โฌน	ฌอน	ฌวน	ฌเียน	ฌเียน	ฌเียน	ฌเียน	ฌเียน
	๐ ฉน	ฉัณ	ฉาน	ฉึณ	ฉึณ	ฉึณ	ฉึณ	ฉุน	ฉุน
ฉน	แฉน	โฉน	ฉอน	ฉวน	ฉเียน	ฉเียน	ฉเียน	ฉเียน	ฉเียน
	๐ จน	จัณ	จาน	จึณ	จึณ	จึณ	จึณ	จุน	จุน
จน	แจน	โจน	จอน	จวน	จเียน	จเียน	จเียน	จเียน	จเียน
	๐ ฉน	ฉัณ	ฉาน	ฉึณ	ฉึณ	ฉึณ	ฉึณ	ฉุน	ฉุน
ฉน	แฉน	โฉน	ฉอน	ฉวน	ฉเียน	ฉเียน	ฉเียน	ฉเียน	ฉเียน
	๐ ทน	ทัณ	ทาน	ทึณ	ทึณ	ทึณ	ทึณ	ทุน	ทุน
ทน	แทน	โทน	ทอน	ทวน	ทเียน	ทเียน	ทเียน	ทเียน	ทเียน

	๑	ชน	ชั้น	ชาน	ชิน	ชัน	ชิน	ชัน	ชุน	ชูน
เชน	แชน	โชน	ชอน	ชวน	เชชน	เชอน	เช็น	เชอน		
	๑	นน	น้น	นาน	นิน	นิน	นิน	นุน	นูน	นูน
เนน	แนน	โนน	นอน	นวน	เนชน	เนอน	เน็น	เนอน		
	๑	พน	พ้น	พาน	พิน	พิน	พิน	พุน	พูน	พูน
เพน	แพน	โพน	พอน	พวน	เพชน	เพอน	เพ็น	เพอน		
	๑	ฟน	ฟ้น	ฟาน	ฟิน	ฟิน	ฟิน	ฟุน	ฟูน	ฟูน
เฟน	แฟน	โฟน	ฟอน	ฟวน	เฟชน	เฟอน	เฟ็น	เฟอน		
	๑	กน	ก้น	กาน	กิน	กิน	กิน	กุน	กูน	กูน
เกน	แกน	โกน	กอน	กวน	เกชน	เกอน	เก็น	เกอน		
	๑	มน	ม้น	มาน	มิน	มิน	มิน	มุน	มูน	มูน
เมน	แมน	โมน	มอน	มวน	เมชน	เมอน	เม็น	เมอน		
	๑	ยน	ย้น	ยาน	ยิน	ยิน	ยิน	ยุน	ยูน	ยูน
เยน	เยน	โยน	ยอน	ยวน	เยชน	เยอน	เย็น	เยอน		
	๑	รน	ร้น	ราน	ริน	ริน	ริน	รุน	รุน	รุน
เรน	แรน	โรน	รอน	รวน	เรชน	เรอน	เร็น	เรอน		
	๑	ลน	ล้น	ลาน	ลิน	ลิน	ลิน	ลุน	ลูน	ลูน
เลน	แลน	โลน	ลอน	ลวน	เลชน	เลอน	เล็น	เลอน		
	๑	วน	ว้น	วาน	วิน	วิน	วิน	วุน	วูน	วูน
เวน	แวน	ไว้น	วอน	ววน	เวชน	เวอน	เว็น	เวอน		
	๑	พน	พ้น	พาน	พิน	พิน	พิน	พุน	พูน	พูน
เพน	แพน	โพน	พอน	พวน	เพชน	เพอน	เพ็น	เพอน		
	๑	ฮน	ฮ้น	ฮาน	ฮิน	ฮิน	ฮิน	ฮุน	ฮูน	ฮูน
เฮน	แฮน	โฮน	ฮอน	ฮวน	เฮชน	เฮอน	เฮ็น	เฮอน		

๑ อักษรสูง ๑๑ ตัวเอกในแม่กงตั้งน

๖๖

๑ ขง	ข้ง	ขาง	ขิง	ขิ่ง	ขัง	ข่ง	ขุง	ขูง
เขง	ແຂງ	โขง	ของ	ขวง	เขยง	เขื่อง	เข็ง	เของ
๑ ขง	ข้ง	ขาง	ขิง	ขิ่ง	ขัง	ข่ง	ขุง	ขูง
เขง	ແຂງ	โขง	ของ	ขวง	เขยง	เขื่อง	เข็ง	เของ
๑ กง	ก้ง	กาง	กิง	กิ่ง	กัง	ก่ง	กุง	กูง
เกง	ແກງ	โคง	กอง	กวง	เกยง	เกื่อง	เก็ง	เกอง
๑ กุง	กุง	ก้าง	กิง	กิ่ง	กัง	ก่ง	กูง	กูง
เกุง	ແກຸງ	โคง	กอง	กวง	เกยง	เกื่อง	เก็ง	เกอง
๑ กง	ก้ง	กาง	กิง	กิ่ง	กัง	ก่ง	กูง	กูง
เกง	ແກງ	โคง	กอง	กวง	เกยง	เกื่อง	เก็ง	เกอง
๑ ผง	ผ้ง	ผาง	ผิง	ผิ่ง	ผัง	ผ่ง	ผุง	ผูง
เพง	ແພງ	โผง	ผอง	ผวง	เพยง	เพื่อง	เพ็ง	เพอง
๑ ผง	ผ้ง	ผาง	ผิง	ผิ่ง	ผัง	ผ่ง	ผุง	ผูง
เพง	ແພງ	โผง	ผอง	ผวง	เพยง	เพื่อง	เพ็ง	เพอง
๑ กง	ก้ง	กาง	กิง	กิ่ง	กัง	ก่ง	กูง	กูง
เสง	ແສງ	โสง	สอง	สวง	เสยง	เสื่อง	เส็ง	เสอง
๑ ขง	ข้ง	ขาง	ขิง	ขิ่ง	ขัง	ข่ง	ขุง	ขูง
เขง	ແຂງ	โขง	ของ	ขวง	เขยง	เขื่อง	เข็ง	เของ
๑ กง	ก้ง	กาง	กิง	กิ่ง	กัง	ก่ง	กูง	กูง
เสง	ແສງ	โสง	สอง	สวง	เสยง	เสื่อง	เส็ง	เสอง
๑ หง	ห้ง	หาง	หิง	หิ่ง	หัง	ห่ง	หุง	หูง
เหง	ແහງ	โหง	หอง	หวง	เหยง	เหื่อง	เห็ง	เหอง

๑ ยืนด้วยไม้ ' ๒' ตัวหนึ่งเป็น ๓ คำดังนี้ ๗๕

๑ ขง ข้ง ขาง ขิง ข่ง ขัง ขิง ขุง ขุ่ง ขง
 ข่ง ข้ง ข่าง ขิง ข่ง ขัง ขิง ขุง ขุ่ง ข่ง
 ข้ง ข้ง ข่าง ขิง ข่ง ขัง ขิง ขุง ขุ่ง ข่ง
 แขง โขง ของ ขวง เขียง เข่อง เข็ง เของ
 แข่ง โห้ง ข่อง ข่วง เขียง เข่อง เข็ง เข่อง
 แข้ง โห้ง ข่อง ข่วง เขียง เข่อง เข็ง เข่อง

๑ อักษรกลาง ๕ ตัวแยกในแม่กงดังนี้ ๗๕

๑ กง ก้ง กาง กิง ก่ง กัง กง กุง กุง
 เกง เกง โกง กอง กวง เกียง เกอง เก็ง เกอง
 ๑ จง จ้ง จาง จิง จ่ง จัง จง จุง จุง
 เจง เจง โจง จอง จวง เจียง เจอง เจ็ง เจอง
 ๑ ฎง ฎ้ง ฎาง ฎิง ฎ่ง ฎัง ฎง ฎุง ฎุง
 ฎง ฎง โฎง ฎอง ฎวง ฎียง ฎ่อง ฎึง ฎ่อง
 ๑ ดง ด้ง ดาง ดิง ด่ง ดัง ดง ดุง ดุง
 เดง เดง โดง ดอง ดวง เดียง เดอง เด็ง เดอง
 ๑ ตง ต้ง ตาง ติง ต่ง ตัง ตง ตุง ตุง
 เตง เตง โตง ตอง ตวง เตียง เตอง เต็ง เตอง
 ๑ บง บ้ง บาง บิง บ่ง บัง บง บุง บุง
 เบง เบง โบบง บอง บวง เบียง เบ่อง เบ็ง เบ่อง

๐ ปง บ้ง ปาง บัง บง บัง บง ปุง ปุง
 เปง เปง โปง ปอง ปวง เมียง เมียง เป้ง เปอง
 ๐ อง อ้ง อาง อึง อึง อึง อึง อุง อุง
 เอง แอง โอง ออง อวง เอียง เอียง เอ็ง เอง

๐ พันด้วยไม้ ๑๗ + ตัวหนิงเป็น ๕ กำดั่งนี้ ๓๕

ก่ง กิ่ง กิ่ง กิ่ง กิ่ง กิ่ง กิ่ง ก้าง ก้าง ก้าง
 ๐ กง กิ่ง กิ่ง ก้าง ก้าง ก้าง ก้าง ก้าง ก้าง ก้าง
 กิ่ง กิ่ง กิ่ง กิ่ง กิ่ง กิ่ง กิ่ง กิ่ง กิ่ง กิ่ง
 กิ่ง กิ่ง กิ่ง กิ่ง กิ่ง กิ่ง กิ่ง กิ่ง กิ่ง กิ่ง
 กิ่ง กิ่ง กิ่ง กิ่ง กิ่ง กิ่ง กิ่ง กิ่ง กิ่ง กิ่ง
 เก่ง เก่ง เก่ง เก่ง เก่ง เก่ง เก่ง เก่ง เก่ง เก่ง
 เก่ง เก่ง เก่ง เก่ง เก่ง เก่ง เก่ง เก่ง เก่ง เก่ง
 ก่อง ก่อง ก่อง ก่อง ก่อง ก่อง ก่อง ก่อง ก่อง ก่อง
 ก่อง ก่อง ก่อง ก่อง ก่อง ก่อง ก่อง ก่อง ก่อง ก่อง
 เกอง เกอง เกอง เก่ง เก่ง เก่ง เก่ง เก่ง เก่ง เก่ง
 เกอง เก่ง เก่ง เก่ง เก่ง เก่ง เก่ง เก่ง เก่ง เก่ง

๐ ย้งอีก ๘ อักษรพันธ์อย่างนเหมือนกัน ๓๕

๐ อักษรต่ำ ๒๔ ตัวแยกในแม่ กง ดั่งนี้ ๓๕

๐ กง กิ่ง ก้าง กิ่ง กิ่ง กิ่ง กิ่ง กุง กุง
 เกง แกง โกง คอง กวง เคียง เคียง เคียง เคียง

๐ คัง คั้ง ค่าง คิง คิ่ง ค้ง คึง คุง คุง
 เคง แคง โคง ทอง ทวง เคียง เทอง เกิ่ง เทอง

๐ ฅง ฅ้ง ฅาง ฅิง ฅิ่ง ฅ้ง ฅึง ฅุง ฅุง
 เฅง แฅง โฅง ฅอง ฅวง เฅียง เฅอง เฅึง เฅอง

๐ งง ง้ง งาง งิง งิ่ง ง้ง งึง งุง งุง
 เงง แงง โงง งอง งวง เงียง เงอง เงึง เงอง

๐ ชง ช้ง ช่าง ชิง ชิ่ง ช้ง ชึง ชุง ชุง
 เชง แชง โชง ชอง ชวง เชียง เชอง เชึง เชอง

๐ ฌง ฌ้ง ฌ่าง ฌิง ฌิ่ง ฌ้ง ฌึง ฌุง ฌุง
 เฌง แฌง โฌง ฌอง ฌวง เฌียง เฌอง เฌึง เฌอง

๐ ฉง ฉ้ง ฉ่าง ฉิง ฉิ่ง ฉ้ง ฉึง ฉุง ฉุง
 เฉง แฉง โฉง ฉอง ฉวง ฉียง ฉอง ฉึง ฉอง

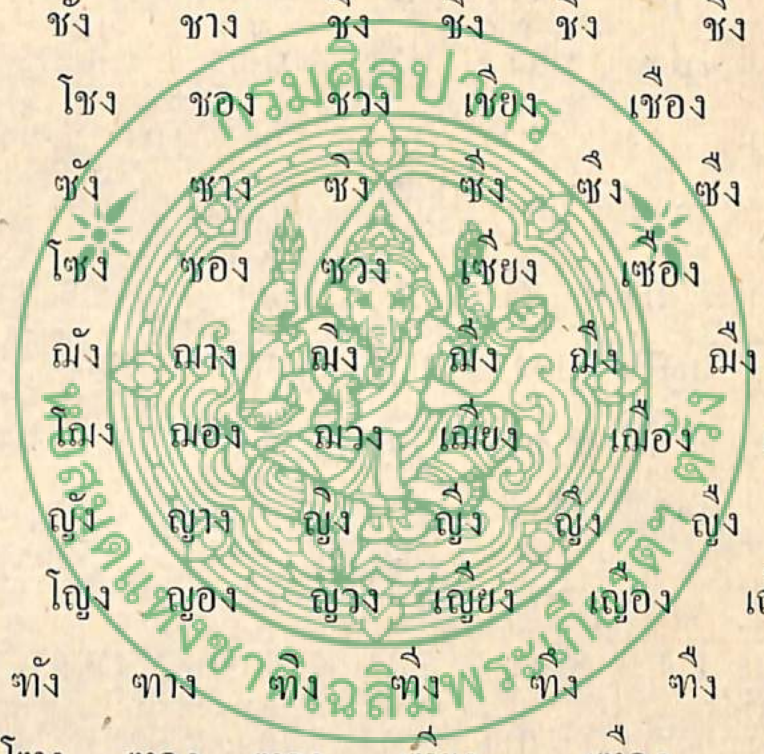
๐ ฉง ฉ้ง ฉ่าง ฉิง ฉิ่ง ฉ้ง ฉึง ฉุง ฉุง
 เฉง แฉง โฉง ฉอง ฉวง ฉียง ฉอง ฉึง ฉอง

๐ ฅง ฅ้ง ฅ่าง ฅิง ฅิ่ง ฅ้ง ฅึง ฅุง ฅุง
 เฅง แฅง โฅง ฅอง ฅวง เฅียง เฅอง เฅึง เฅอง

๐ ฅง ฅ้ง ฅ่าง ฅิง ฅิ่ง ฅ้ง ฅึง ฅุง ฅุง
 เฅง แฅง โฅง ฅอง ฅวง เฅียง เฅอง เฅึง เฅอง

๐ ฅง ฅ้ง ฅ่าง ฅิง ฅิ่ง ฅ้ง ฅึง ฅุง ฅุง
 เฅง แฅง โฅง ฅอง ฅวง เฅียง เฅอง เฅึง เฅอง

๐ ทง ท้ง ท่าง ทิง ทิ่ง ท้ง ทึง ทุง ทุง
 เทง แทง โทง ทอง ทวง เทียง เทอง เท็ง เทอง

	๐	ชง	ช้ง	ชาง	ชิ่ง	ชึ่ง	ชึง	ชุง	ชุง
เชิง		แเชิง	โเชิง	ชอง	ชวง	เชิง	เชิง	เชิง	เชิง
	๐	นง	น้ง	นาง	นิ่ง	นึ่ง	นึง	นุง	นุง
เนง		แเนง	โเนง	นอง	นวง	เนยง	เนอง	เนิง	เนอง
	๐	พง	พ้ง	พาง	พิ่ง	พึ่ง	พึง	พุง	พุง
เพง		แพง	โพง	พอง	พวง	เพยง	เพอง	เพิง	เพอง
	๐	ฟง	ฟ้ง	ฟาง	ฟิ่ง	ฟึ่ง	ฟึง	ฟุง	ฟุง
เฟง		แฝง	โฝง	ฟอง	ฟวง	เฟยง	เฟอง	เฟิง	เฟอง
	๐	กง	ก้ง	กาง	กิ่ง	กึ่ง	กึง	กุง	กุง
เกง		แเกง	โคง	กอง	กวง	เกยง	เกอง	เกิง	เกอง
	๐	มง	ม้ง	มาง	มิ่ง	มึ่ง	มึง	มุง	มุง
เมง		แเมง	โมอง	มอง	มวง	เมยง	เมอง	เมิง	เมอง
	๐	ขง	ข้ง	ขาง	ขิ่ง	ขึ่ง	ขึง	ขุง	ขุง
เขง		แเขง	โโขง	ของ	ขวง	เขยง	เของ	เขิง	เของ
	๐	รง	ร้ง	ราง	ริ่ง	รึ่ง	รึง	รุง	รุง
เรง		แเรง	โรอง	รอง	รวง	เรยง	เรอง	เริง	เรอง
	๐	ดง	ด้ง	ดาง	ดิ่ง	ดึ่ง	ดึง	ดุง	ดุง
เดง		แแดง	โคง	ดอง	ดวง	เดยง	เดอง	เดิง	เดอง
	๐	วง	ว้ง	วาง	วิ่ง	วึ่ง	วึง	วุง	วุง
เวง		แวง	โวง	วอง	ววง	เวยง	เวอง	เวิง	เวอง
	๐	พง	พ้ง	พาง	พิ่ง	พึ่ง	พึง	พุง	พุง
เพง		แพง	โพง	พอง	พวง	เพยง	เพอง	เพิง	เพอง
	๐	ฮง	ฮ้ง	ฮาง	ฮิ่ง	ฮึ่ง	ฮึง	ฮุง	ฮุง
เฮง		แเฮง	โฮง	ฮอง	ฮวง	เฮยง	เฮอง	เฮิง	เฮอง

๐ ในแม่ กก กค กบ ๓ แม่ น เป็นคำตายทั้งสี่ พันด้วยไม้

ไม่ได้

๖๖

อักษรสูง ๑๑ ตัวแจกในแม่ กก ดังนี้

๖๗

๐	ขก	ขัก	ขาก	ขิก	ขึก	ข้ก	ขุ่ก	ขุก	ขูก
เขก	เขก	โขก	ขอก	ขวก	เขยก	เขอก	เข็ก	เขอก	เขอก
๐	ฃก	ฃัก	ฃาก	ฃิก	ฃึก	ฃ้ก	ฃุ่ก	ฃุก	ฃูก
เขก	เขก	โขก	ขอก	ขวก	เขยก	เขอก	เข็ก	เขอก	เขอก
๐	ฅก	ฅัก	ฅาก	ฅิก	ฅึก	ฅ้ก	ฅุ่ก	ฅุก	ฅูก
เขก	เขก	โขก	ฅอก	ฅวก	เขยก	เขอก	เข็ก	เขอก	เขอก
๐	ฆก	ฆัก	ฆาก	ฆิก	ฆึก	ฆ้ก	ฆุ่ก	ฆุก	ฆูก
เขก	เขก	โขก	ฆอก	ฆวก	เขยก	เขอก	เข็ก	เขอก	เขอก
๐	งก	งัก	งาก	งิก	งึก	ง้ก	งุ่ก	งุก	งูก
เขก	เขก	โขก	งอก	งวก	เขยก	เขอก	เข็ก	เขอก	เขอก
๐	จก	จัก	จาก	จิก	จึก	จ้ก	จุ่ก	จุก	จูก
เขก	เขก	โขก	จอก	จวก	เขยก	เขอก	เข็ก	เขอก	เขอก
๐	ฉก	ฉัก	ฉาก	ฉิก	ฉึก	ฉ้ก	ฉุ่ก	ฉุก	ฉูก
เขก	เขก	โขก	ฉอก	ฉวก	เขยก	เขอก	เข็ก	เขอก	เขอก
๐	ชก	ชัก	ชาก	ชิก	ชึก	ช้ก	ชุ่ก	ชุก	ชูก
เขก	เขก	โขก	ชอก	ชวก	เขยก	เขอก	เข็ก	เขอก	เขอก
๐	ซก	ซัก	ซาก	ซิก	ซึก	ซ้ก	ซุ่ก	ซุก	ซูก
เขก	เขก	โขก	ซอก	ซวก	เขยก	เขอก	เข็ก	เขอก	เขอก
๐	ฌก	ฌัก	ฌาก	ฌิก	ฌึก	ฌ้ก	ฌุ่ก	ฌุก	ฌูก
เขก	เขก	โขก	ฌอก	ฌวก	เขยก	เขอก	เข็ก	เขอก	เขอก
๐	ญก	ญัก	ญาก	ญิก	ญึก	ญ้ก	ญุ่ก	ญุก	ญูก
เขก	เขก	โขก	ญอก	ญวก	เขยก	เขอก	เข็ก	เขอก	เขอก
๐	ฎก	ฎัก	ฎาก	ฎิก	ฎึก	ฎ้ก	ฎุ่ก	ฎุก	ฎูก
เขก	เขก	โขก	ฎอก	ฎวก	เขยก	เขอก	เข็ก	เขอก	เขอก
๐	ฏก	ฏัก	ฏาก	ฏิก	ฏึก	ฏ้ก	ฏุ่ก	ฏุก	ฏูก
เขก	เขก	โขก	ฏอก	ฏวก	เขยก	เขอก	เข็ก	เขอก	เขอก

๐ หก หัก หาก หัก หัก หัก หัก หัก หัก หัก
 เหก แหก โหก หอก หวก เหี้ยก เหือก เหี้ยก เหี้ยก

๐ อักษรกลาง ๕ ตัวแจกในแม่ กก ดังนี้ ๖๖

๐ กก กัก กาก กิก กัก กัก กัก กัก กุก กุก
 เกก แกก โกก กอก กวก เกยก เกอก เกก เกอก
 ๐ จก จัก จาก จิก จัก จัก จัก จุก จุก
 เจก แจก โจอจ จอก จวก เจยจ เจอก เจก เจอก
 ๐ กุก กัก กาก กิก กัก กัก กัก กัก กุก กุก
 เกก แกก โกก กอก กวก เกยก เกอก เกก เกอก
 ๐ กุก กัก กาก กิก กัก กัก กัก กัก กุก กุก
 เกก แกก โกก กอก กวก เกยก เกอก เกก เกอก
 ๐ ดก ดัก ดาก ดิก ดัก ดัก ดัก ดัก ดุก ดุก
 เดก แดก โดก ดอก ดวก เดยด เดอด เดก เดก
 ๐ ตก ตัก ตาก ติก ตัก ตัก ตัก ตัก ตุก ตุก
 เตก แตก โตก ตอก ตวก เตยต เตอด เตก เตก
 ๐ บก บัก บาก บิก บัก บัก บัก บัก บุก บุก
 เบก แבק โบก บอก บวก เบยบ เบอบ เบก เบก
 ๐ ปก ปัก ปาก ปิก ปัก ปัก ปัก ปัก ปุก ปุก
 เปก แปก โปก ปอก ปวก เปยป เปอป เปก เปก
 ๐ อก อัก อาก อิก อัก อัก อัก อัก อุก อุก
 เอก แเอก โเอก ออก อวก เอยอ เออก เอก เออก

๑ อักษรตัว ๒๔ ตัวแจกในแม่ กก ดั่งนี้

๗๖

๑	กก	กัก	กาก	กิก	กึก	กึก	กึก	กุก	กูก
เกก	แกก	โกก	กอก	กวก	เกยก	เกือก	เกือก	เกือก	เกือก
๑	ศก	ศัก	ศาก	ศิก	ศึก	ศึก	ศึก	ศุก	ศูก
เศก	แเศก	โศก	ศอก	ศวก	เศยก	เศือก	เศือก	เศือก	เศือก
๑	ฅก	ฅัก	ฅาก	ฅิก	ฅึก	ฅึก	ฅึก	ฅุก	ฅูก
ฅเมก	ฅแมก	โฅก	ฅอก	ฅวก	ฅยก	ฅือก	ฅือก	ฅือก	ฅือก
๑	งก	งัก	งาก	งิก	งึก	งึก	งึก	งุก	งูก
เงก	เงก	โงก	งอก	งวก	งยก	งือก	งือก	งือก	งือก
๑	ชก	ชัก	ชาก	ชิก	ชึก	ชึก	ชึก	ชุก	ชูก
เชก	แชก	โชก	ชอก	ชวก	เชยก	เชือก	เชือก	เชือก	เชือก
๑	ฌก	ฌัก	ฌาก	ฌิก	ฌึก	ฌึก	ฌึก	ฌุก	ฌูก
ฌเอก	ฌแเอก	โฌก	ฌอก	ฌวก	ฌยก	ฌือก	ฌือก	ฌือก	ฌือก
๑	ฎก	ฎัก	ฎาก	ฎิก	ฎึก	ฎึก	ฎึก	ฎุก	ฎูก
ฎเมก	ฎแมก	โฎก	ฎอก	ฎวก	ฎยก	ฎือก	ฎือก	ฎือก	ฎือก
๑	ญก	ญัก	ญาก	ญิก	ญึก	ญึก	ญึก	ญุก	ญูก
ญเอก	ญแญก	โญก	ญอก	ญวก	ญยก	ญือก	ญือก	ญือก	ญือก
๑	ฎก	ฎัก	ฎาก	ฎิก	ฎึก	ฎึก	ฎึก	ฎุก	ฎูก
ฎเอก	ฎแฎก	โฎก	ฎอก	ฎวก	ฎยก	ฎือก	ฎือก	ฎือก	ฎือก
๑	ฏก	ฏัก	ฏาก	ฏิก	ฏึก	ฏึก	ฏึก	ฏุก	ฏูก
ฏเอก	ฏแฏก	โฏก	ฏอก	ฏวก	ฏยก	ฏือก	ฏือก	ฏือก	ฏือก
๑	ฒก	ฒัก	ฒาก	ฒิก	ฒึก	ฒึก	ฒึก	ฒุก	ฒูก
ฒเมก	ฒแมก	โฒก	ฒอก	ฒวก	ฒยก	ฒือก	ฒือก	ฒือก	ฒือก
๑	ณก	ณัก	ณาก	ณิก	ณึก	ณึก	ณึก	ณุก	ณูก
ณเอก	ณแณก	โณก	ณอก	ณวก	ณยก	ณือก	ณือก	ณือก	ณือก

	๑	ทก	ทัก	ทาก	ทิก	ทึก	ทึก	ทึก	ทุก	ทูก
เทก		แทก	โทก	ทอก	ทวก	เพยก	เพือก	เพ็ก	เทอก	
	๑	ชก	ชัก	ชาก	ชิก	ชึก	ชึก	ชึก	ชุก	ชูก
เชก		แชก	โชก	ชอก	ชวก	เชยก	เชือก	เช็ก	เชอก	
	๑	นก	นัก	นาก	นิก	นึก	นึก	นึก	นุก	นูก
เนก		แนก	โนก	นอก	นวก	เนยก	เนือก	เน็ก	เนอก	
	๑	พก	พัก	พาก	พิก	พึก	พึก	พึก	พุก	พูก
เพก		แพก	โพก	พอก	พวก	เพยก	เพือก	เพ็ก	เพอก	
	๑	ฟก	ฟัก	ฟาก	ฟิก	ฟึก	ฟึก	ฟึก	ฟุก	ฟูก
เฟก		แฟก	โฟก	ฟอก	ฟวก	เฟยก	เฟือก	เฟ็ก	เฟอก	
	๑	ภก	ภัก	ภาก	ภิก	ภึก	ภึก	ภึก	ภุก	ภูก
ภก		แบก	ภอก	ภอก	ภวก	ภัยก	ภัยก	ภัยก	ภูก	ภูก
	๑	มก	มัก	மாக	มิก	มึก	มึก	มึก	มุก	มูก
เมก		แมก	โมก	มอก	มวก	เมยก	เมือก	เม็ก	เมอก	
	๑	ยก	ยัก	ยาก	ยิก	ยึก	ยึก	ยึก	ยุก	ยูก
เยก		แยก	โยก	ยอก	ยวก	เยยก	เยือก	เย็ก	เยอก	
	๑	รก	รัก	ราก	ริก	รึก	รึก	รึก	รุก	รุก
เรก		แรก	โรก	รอก	รวก	เรยก	เรือก	เร็ก	เรอก	
	๑	ลก	ลัก	ลาก	ลิก	ลึก	ลึก	ลึก	ลูก	ลูก
เลก		แลก	โลก	ลอก	ลวก	เลยก	เลยก	เลยก	ลอก	
	๑	วก	วัก	วาก	วิก	วึก	วึก	วึก	วุก	วูก
เวก		แวก	โวก	วอก	ววก	เวยก	เวือก	เว็ก	เวอก	
	๑	พก	พัก	พาก	พิก	พึก	พึก	พึก	พุก	พูก
เพก		แพก	โพก	พอก	พวก	เพยก	เพือก	เพ็ก	เพอก	

๐ ฮก ฮัก ฮาก ฮิก ฮัก ฮัก ฮัก ฮัก ฮุก ฮูก
 เฮก แฮก โฮก ฮอก ฮวก เฮยก เฮอก เฮิก เฮอก

๐ อักษรใช้สกดในแม่ กก ๖ อักษร คือ ก ข ฃ ก ค ฅ

๐ ต่อไปน้คำกลอนสำหรับอ่านเทียบในแม่ กก ๖

๐ ขาน ๑๑ ๐ ขนกกตกทุกขัยาก แสนลำปากจากเวียงไชย มั่นเผือก
 เลือกเผาไฟ กินผลไม้ได้เป็นแรง ๐ รอน ๆ อ่อนออยงัก พระสุริยง
 เขินยแสง ช่วงดั่งน้ำครึ่งแดง แฝงเมฆบางเงามรุธร ๐ ถึงค่างกราง
 โครกครอก ฟุ้งจิ้งจอกออกเห่าหอน ชนวิเวกวอน นกหกร่อนนอกรังเรียง
 ๐ ลูกนกกขกบักบ้อง อ่าปากกรองช่องแซ่เตยง แม่นกป๊กบักเคยง เตยงลูก
 อ่อนบ่อนอาหาร ๐ ภูธรนอนเนนเขา เคยงคดิงเกล้าเขาวมาลัย ตกขาก
 จากศฤงคาร สงสารน้องหมองภักตรา ๐ ยากเขินเห็นหน้าเจ้า สร้าง
 โสภเสราเจ้าฟ้า ออยังดั่งจันทร์รา มาหม่นหมองดองนวล ๐ เพื่อน
 ทุกข์สุขุโสภเสรา จะรักเจ้าเผ่าสงวน มิ่งขวัญอยู่วันจวน นวลภักตร์
 น้องจะหมองศรี ๐ ขวนชนกถนกกถนกลน มรุตถนกลนมาดี คดิงเกล้า
 เขยวนขัย ที่ทุกขรอนหย่อนเขนทรวง

๐ จบแม่ กก เท่านั้น ๖

๐ อักษรสูง ๑๑ ตัว แจกในแม่ กค ดั้งนี้ ๖

๐ ขด ขัด ขาด ขัด ขัด ขัด ขัด ขุด ขุด
 เขต เขต ไชด ขอด ขวด เขยด เขียด เขียด เขียด เขต เขต
 ๐ ขด ขัด ขาด ขัด ขัด ขัด ขัด ขุด ขุด
 เขต เขต ไชด ขอด ขวด เขยด เขียด เขียด เขียด เขต เขต

	๐	นด	นั้ด	นาด	น็ด	นุด	นุ้ด	นูด	นูด
เนด		แนด	โนด	นอด	นวด	เนียด	เนียด	เนียด	เนียด
	๐	ฐด	ฐั้ด	ฐาด	ฐ็ด	ฐุด	ฐุ้ด	ฐูด	ฐูด
ฐเอด		ฐเอด	โฐด	ฐอด	ฐวด	ฐเียด	ฐเียด	ฐเียด	ฐเียด
	๐	ถด	ถั้ด	ถาด	ถ็ด	ถุด	ถุ้ด	ถูด	ถูด
เถด		เถด	โถด	ถอด	ถวด	เถียด	เถียด	เถียด	เถียด
	๐	ผด	ผั้ด	ผาด	ผ็ด	ผุด	ผุ้ด	ผูด	ผูด
เผด		เผด	โผด	ผอด	ผวด	เผียด	เผียด	เผียด	เผียด
	๐	ฝด	ฝั้ด	ฝาด	ฝ็ด	ฝุด	ฝุ้ด	ฝูด	ฝูด
ฝเอด		ฝเอด	โฝด	ฝอด	ฝวด	ฝเียด	ฝเียด	ฝเียด	ฝเียด
	๐	ศด	ศั้ด	ศาด	ศ็ด	ศุด	ศุ้ด	ศูด	ศูด
เศด		เศด	โศด	ศอด	ศวด	เศียด	เศียด	เศียด	เศียด
	๐	ษด	ษั้ด	ษาด	ษ็ด	ษุด	ษุ้ด	ษูด	ษูด
ษเอด		ษเอด	โษด	ษอด	ษวด	ษเียด	ษเียด	ษเียด	ษเียด
	๐	ศด	ศั้ด	ศาด	ศ็ด	ศุด	ศุ้ด	ศูด	ศูด
เสด		เสด	โสด	ศอด	ศวด	เสียด	เสียด	เสียด	เสียด
	๐	หด	หั้ด	หาด	ห็ด	หุด	หุ้ด	หูด	หูด
เหด		เหด	โหด	หอด	หวด	เหียด	เหียด	เหียด	เหียด

อักษรกลาง ๕ ตัวแจกในแม่ กด ดังนี้ ๖๕

	๐	กด	กั้ด	กาด	ก็ด	กุด	กุ้ด	กูด	กูด
เกด		แกด	โกด	กอด	กวด	เกียด	เกียด	เกียด	เกียด
	๐	จด	จั้ด	จาด	จ็ด	จุด	จุ้ด	จูด	จูด
เจด		แจด	โจด	จอด	จวด	เจียด	เจียด	เจียด	เจียด

	๐	กุด	กั๊ด	กาด	กิด	กั๊ด	กั๊ด	กั๊ด	กุด	กูด
เกด	แกด	โกด	กอด	กวาด	เกียด	เกียด	เกียด	เกียด	เก็ด	เกอด
	๐	กุด	กั๊ด	กาด	กิด	กั๊ด	กั๊ด	กั๊ด	กุด	กูด
เกด	แกด	โกด	กอด	กวาด	เกียด	เกียด	เกียด	เกียด	เก็ด	เกอด
	๐	ดด	ดัด	ดาด	ดิด	ดัด	ดัด	ดัด	ดุด	ดูด
เดด	แดด	โดด	ดอด	ดवाद	เดียด	เดียด	เดียด	เดียด	เด็ด	เดอด
	๐	ตด	ตัด	ตาด	ติด	ตัด	ตัด	ตัด	ตุด	ตูด
เตด	แตด	โตด	ตอด	ทवाद	เตียด	เตียด	เตียด	เตียด	เต็ด	เตอด
	๐	บด	บัด	บาด	บิด	บัด	บัด	บัด	บุด	บูด
เบด	แบด	โบด	บอด	บवाद	เบียด	เบียด	เบียด	เบียด	เบ็ด	เบอด
	๐	ปด	ปัด	ปาด	ปิด	ปัด	ปัด	ปัด	ปุด	ปูด
เปด	แปด	โปด	ปอด	ปवाद	เปียด	เปียด	เปียด	เปียด	เป็ด	เปอด
	๐	อด	อัด	อาด	อิด	อัด	อัด	อัด	อุด	อูด
เอด	แอด	โอด	อด	อवाद	เอียด	เอียด	เอียด	เอียด	เอ็ด	เออด

อักษรตัว ๒๔ ตัวแยกในแม่ กด ดงน ๗๕

	๐	กด	กั๊ด	กาด	กิด	กั๊ด	กั๊ด	กั๊ด	กุด	กูด
เกด	แกด	โกด	กอด	กวาด	เกียด	เกียด	เกียด	เกียด	เก็ด	เกอด
	๐	กด	กั๊ด	กาด	กิด	กั๊ด	กั๊ด	กั๊ด	กุด	กูด
เคด	แคด	โคด	กอด	กวาด	เคียด	เคียด	เคียด	เคียด	เค็ด	เคอด
	๐	กมด	กมั๊ด	กมาด	กมิด	กมั๊ด	กมั๊ด	กมั๊ด	กมุด	กมูด
กเมด	กแมด	กมอด	กมอด	กมवाद	กเมียด	กเมียด	กเมียด	กเมียด	กเม็ด	กเมอด
	๐	งด	งัด	งาด	งิด	งัด	งัด	งัด	งุด	งูด
เงด	เงัด	งอด	งอด	งवाद	เงียด	เงียด	เงียด	เงียด	เง็ด	เงอด

	๑	ชด	ชัด	ชาด	ชัด	ชด	ชด	ชด	ชุด	ชุด
เชด	แเชด	ไชด	ชอด	ชวด	เชยด	เชอด	เช็ด		เชอด	
	๑	ชด	ชัด	ชาด	ชัด	ชด	ชด	ชด	ชุด	ชุด
เชด	แเชด	ไชด	ชอด	ชวด	เชยด	เชอด	เช็ด		เชอด	
	๑	มด	มัด	มาด	มัด	มด	มด	มด	มุด	มุด
เมด	แเมด	โเม็ด	มอด	มวด	เมยด	เมอด	เม็ด		เมอด	
	๑	ญด	ญัด	ญาด	ญัด	ญด	ญด	ญด	ญุด	ญุด
ญेด	แญด	โญด	ญอด	ญวด	ญยด	ญเอด	ญเ็ด		ญเอด	
	๑	ฑด	ฑัด	ฑาด	ฑัด	ฑด	ฑด	ฑด	ฑุด	ฑุด
เทด	แเทด	ไฑด	ฑอด	ฑวด	เทยด	เทอด	เท็ด		เทอด	
	๑	ฒด	ฒัด	ฒาด	ฒัด	ฒด	ฒด	ฒด	ฒุด	ฒุด
ฒेด	แฒด	โฒด	ฒอด	ฒวด	ฒยด	ฒเอด	ฒเ็ด		ฒเอด	
	๑	ณด	ณัด	ณาด	ณัด	ณด	ณด	ณด	ณุด	ณุด
เณด	แณด	โณด	ณอด	ณวด	เณยด	เณเอด	เณเ็ด		เณเอด	
	๑	ทด	ทัด	ทาด	ทัด	ทด	ทด	ทด	ทุด	ทุด
เทด	แเทด	โทด	ทอด	ทวด	เทยด	เทอด	เท็ด		เทอด	
	๑	ชด	ชัด	ชาด	ชัด	ชด	ชด	ชด	ชุด	ชุด
เชด	แเชด	ไชด	ชอด	ชวด	เชยด	เชอด	เช็ด		เชอด	
	๑	นด	นัด	นาด	นัด	นด	นด	นด	นุด	นุด
เนด	แเนด	โนด	นอด	นวด	เนยด	เนอด	เน็ด		เนอด	
	๑	พด	พัด	พาด	พัด	พด	พด	พด	พุด	พุด
เพด	แเพด	โพด	พอด	พวด	เพยด	เพอด	เพ็ด		เพอด	
	๑	ฟด	ฟัด	ฟาด	ฟัด	ฟด	ฟด	ฟด	ฟุด	ฟุด
เฟด	แเฟด	โฟด	ฟอด	ฟวด	เฟยด	เฟอด	เฟ็ด		เฟอด	

๐	กค	กัค	ภาค	กัค	กัค	กัค	กัค	กัค	กัค
เกด	แกด	โกด	กอด	กาวด	เกียด	เกียด	เกียด	เกียด	เกียด
๐	มค	มัค	มาค	มิค	มค	มค	มค	มค	มค
เมด	แมด	โมด	มอด	มวค	เมียด	เมียด	เมียด	เมียด	เมียด
๐	ขค	ขัค	ขาค	ขิค	ขค	ขค	ขค	ขค	ขค
เขด	แฮด	โขด	ขอด	ขวค	เขียด	เขียด	เขียด	เขียด	เขียด
๐	รค	รัค	ราค	ริค	รค	รค	รค	รค	รค
เรด	แรด	โรด	รอด	รวค	เรียด	เรียด	เรียด	เรียด	เรียด
๐	ลค	ลัค	ลาค	ลิก	ลค	ลค	ลค	ลค	ลค
เลด	แลด	โลด	ลอด	ลาวค	เลียด	เลียด	เลียด	เลียด	เลียด
๐	วค	วัค	วาค	วิก	วค	วค	วค	วค	วค
เวด	แวก	โวค	วอด	ววค	เวียด	เวียด	เวียด	เวียด	เวียด
๐	พค	พัค	พาค	พิค	พค	พค	พค	พค	พค
เพด	แพด	โพค	พอด	พวค	เพียด	เพียด	เพียด	เพียด	เพียด
๐	ฮค	ฮัค	ฮาค	ฮิก	ฮค	ฮค	ฮค	ฮค	ฮค
เฮด	แฮด	โฮค	ฮอด	ฮวค	เฮียด	เฮียด	เฮียด	เฮียด	เฮียด

๐ อักษรควรใช้สกดในแม่ กค ๑๘ อักษร กอ จ ฉ ช ฌ ฌ
 ฎ ฏ ฐ ฑ ฒ ด ต ถ ท ฐ ศ ษ ส ๗๕
 ๐ ต่อขึ้นไปกำกลอนสำหรับอ่านเทียบในแม่ กค ๗๕
 ๐ ยานี่ ๑๑ ๐ ขนกดบทอัสวรรษ์ เต้ยกรนกรนชั้นเขาหลวง · นก
 หกตกรังรวง สัตว์หึ่งปวงง่วงงนโง ๐ แตนดินถิ่นมนุษย์ เต้ยงดั่งจ
 เพลิงโพลง ตักกว้านบ้านเรือนโง โคลงกลอนเคลอนนะเขอนโยน

๑ บ้านช่องกลองเล็กใหญ่ บ้างต้นไฟตกใจโจน ปลุกเพื่อนเตือนตะโกน
 ลูกโลกโผนโผนกันเอง ๑ พิณพาทย์ระนาดฆ้อง ตะโพนกลองร้องเป็นเพลง
 ระฆังดังวังเวง โห่หง่างเห่งเก้งก้างดัง ๑ ขุนนางต่างลุกวิ่ง ท่าน
 ผู้หญิงวิ่งขุดหลัง พันละวันตันตั้งตั้ง พลังปลัดตกหกคะเมน
 ๑ พระสงฆ์ลงจากกุฏิ วิ่งอุตตลุดลุดมึนเณร หลวงชั้นหลวง
 เณร ลงโคลนเลนแผ่นผาดโผน ๑ พวกวัดปลัดเข้าบ้าน ถ่าน
 ต่ถ่านซานเซโค่น ต้นไม้ไผ่เอนโอน ลิงค่างโงนโงนหกหัน
 ๑ พวกขยับบนลูก ดัดงมูกลูกตาปล้น ขิกขิกกริกกัน บันไม้ทัน
 มันเคียดใจ ๑ ส่ององค์ทรงสังวาศ โลกธาตุหวาดหวั่นไหว ต้นนอน
 อ่อนอกใจ เดินไม่ได้ให้อาตุร ๑

๑ ขบแมกต ๑

๑ อักษรสูง ๑ ตัว แฉกในแม่ กบ ดั่งน ๑

๑ ขบ	ขับ	ขาบ	ขับ	ขับ	ขบ	ขบ	ขบ	ขบ	ขบ
เขบ	เขบ	โขบ	ขอบ	ขวบ	เขียบ	เขือบ	เข็บ	เขอบ	เขอบ
๑ ขบ	ขับ	خاب	ขบ	خاب	خاب	خاب	خاب	خاب	خاب
เขบ	เขบ	โขบ	ขอบ	ขวบ	เขียบ	เขือบ	เข็บ	เขอบ	เขอบ
๑ นบ	นับ	นาบ	นบ	นบ	นบ	นบ	นบ	นบ	นบ
เขบ	เขบ	โขบ	ขอบ	นวบ	เขียบ	เขือบ	เข็บ	เขอบ	เขอบ
๑ รือบ	รือบ	รือบ	รือบ	รือบ	รือบ	รือบ	รือบ	รือบ	รือบ
เขือบ	เขือบ	โขือบ	ขอบ	รือบ	เขียบ	เขือบ	เขือบ	เขือบ	เขือบ
๑ ถบ	ถับ	ถาบ	ถบ	ถบ	ถบ	ถบ	ถบ	ถบ	ถบ
เขบ	เขบ	โขบ	ขอบ	ถวบ	เขียบ	เขือบ	เข็บ	เขอบ	เขอบ

	๑	ผบ	ผับ	ผาบ	ผับ	ผับ	ผับ	ผับ	ผับ	ผุบ	ผุบ
เผบ		เผบ	โผบ	ผอบ	ผวบ	เผยบ	เผอบ	เผ็บ	เผอบ		
	๑	ฝบ	ฝับ	ฝาบ	ฝับ	ฝับ	ฝับ	ฝับ	ฝับ	ฝุบ	ฝุบ
ฝेบ		ฝेบ	โฝบ	ฝอบ	ฝวบ	ฝेยบ	ฝेอบ	ฝे็บ	ฝेอบ		
	๑	สบ	สับ	ساب	สับ	สับ	สับ	สับ	สับ	สุบ	สุบ
เสบ		เสบ	โสบ	ศอบ	สวบ	เสยบ	เสอบ	เส็บ	เสอบ		
	๑	ชบ	ชับ	ชาบ	ชับ	ชับ	ชับ	ชับ	ชับ	ชุบ	ชุบ
เชบ		เชบ	โชบ	ชอบ	ชวบ	เชยบ	เชอบ	เช็บ	เชอบ		
	๑	สบ	สับ	ساب	สับ	สับ	สับ	สับ	สับ	สูบ	สูบ
เสบ		เสบ	โสบ	ศอบ	สวบ	เสยบ	เสอบ	เส็บ	เสอบ		
	๑	หบ	หับ	หาบ	หับ	หับ	หับ	หับ	หับ	หุบ	หุบ
เหบ		เหบ	โหบ	หอบ	หวบ	เหยบ	เหอบ	เห็บ	เหอบ		
<hr/> อักษรกลาง ๘ ตัว แจกในแม่ กบ ดังนี้											
	๑	กบ	กับ	กาบ	กับ	กับ	กบ	กบ	กบ	กุบ	กูป
เกบ		เกบ	โเกบ	กอบ	กวบ	เกยบ	เกอบ	เก็บ	เกอบ		
	๑	จบ	จับ	จาบ	จับ	จับ	จับ	จับ	จับ	จุบ	จูบ
เจบ		เจบ	โจบ	จอบ	จวบ	เจยบ	เจอบ	เจ็บ	เจอบ		
	๑	กฺบ	กฺับ	กฺาบ	กฺับ	กฺับ	กฺับ	กฺับ	กฺับ	กฺุบ	กฺูบ
เกฺบ		เกฺบ	โเกฺบ	กฺอบ	กฺวบ	เกฺยบ	เกฺอบ	เกฺ็บ	เกฺอบ		
	๑	กฺบ	กฺับ	กฺาบ	กฺับ	กฺับ	กฺับ	กฺับ	กฺับ	กฺุบ	กฺูบ
เกฺบ		เกฺบ	โเกฺบ	กฺอบ	กฺวบ	เกฺยบ	เกฺอบ	เกฺ็บ	เกฺอบ		
	๑	ดบ	ดับ	داب	ดับ	ดับ	ดับ	ดับ	ดับ	ดุบ	ดูบ
เดบ		เดบ	โ دب	ดอบ	ดวบ	เดยบ	เดอบ	เด็บ	เดอบ		

	๐	ตบ	ต้บ	ตาบ	ตีบ	ด้บ	ตีบ	ตีบ	ทุบ	ตุบ
เตบ		แตบ	โต่บ	ตอบ	ควบ	เคยบ	เคือบ	เคือบ	เตบ	เตอบ
	๐	บบ	บับ	บาบ	บิบ	ด้บ	บับ	บับ	บุบ	บুব
เบบ		แบบ	โบบ	บอบ	บวบ	เบยบ	เบือบ	เบือบ	เบบ	เบอบ
	๐	ปบ	ปับ	ปาบ	ปิบ	ด้บ	ปับ	ปับ	ปูบ	ปুব
เปบ		แปบ	โปกบ	ปอบ	ปวบ	เปยบ	เปือบ	เปือบ	เปบ	เปอบ
	๐	อบ	อับ	อาบ	อิบ	ด้บ	อับ	อับ	อุบ	อุบ
เอบ		แอบ	โอบ	ออบ	อวบ	เอยบ	เอือบ	เอือบ	เอบ	เอบ

อักษรตัว ๒๕ ตัว แจกในแม่ กบ ดังนี้

	๐	กบ	กับ	กาบ	กิบ	กับ	กับ	กับ	กুব	กুব
เกบ		แกบ	โไกบ	กอบ	ควบ	เคยบ	เคือบ	เคือบ	เกบ	เกอบ
	๐	คบ	คับ	คาบ	คิบ	คับ	คับ	คับ	คুব	คুব
เคบ		แคบ	โคไบ	คอบ	ควบ	เคยบ	เคือบ	เคือบ	เคบ	เคอบ
	๐	ฅบ	ฅับ	ฅาบ	ฅิบ	ฅับ	ฅับ	ฅับ	ฅুব	ฅুব
ฅเบ		ฅเอบ	โฅไบ	ฅอบ	ฅวบ	ฅเยบ	ฅเือบ	ฅเือบ	ฅเบ	ฅเอบ
	๐	งบ	งับ	งาบ	งิบ	งับ	งับ	งับ	งুব	งুব
เงบ		เงบ	โงไบ	งอบ	งวบ	เงยบ	เงือบ	เงือบ	เงบ	เงอบ
	๐	ชบ	ชับ	ชาบ	ชิบ	ชับ	ชับ	ชับ	ชুব	ชুব
เชบ		แชบ	โชไบ	ชอบ	ชวบ	เชยบ	เชือบ	เชือบ	เชบ	เชอบ
	๐	ชบ	ชับ	ชาบ	ชิบ	ชับ	ชับ	ชับ	ชুব	ชুব
เชบ		แชบ	โชไบ	ชอบ	ชวบ	เชยบ	เชือบ	เชือบ	เชบ	เชอบ
	๐	ฌบ	ฌับ	ฌาบ	ฌิบ	ฌับ	ฌับ	ฌับ	ฌুব	ฌুব
ฌเบ		ฌเอบ	โฌไบ	ฌอบ	ฌวบ	ฌเยบ	ฌเือบ	ฌเือบ	ฌเบ	ฌเอบ

	๐	ญบ	ญับ	ญาบ	ญิบ	ญีบ	ญึบ	ญืบ	ญุบ	ญูบ
เญบ		แญบ	โญบ	ญอบ	ญวบ	เญยบ	เญือบ	เญีบ	เญอบ	
	๐	ทบ	ทับ	ทาบ	ทิบ	ทีบ	ทึบ	ทืบ	ทุบ	ทูบ
เทบ		แทบ	โทบ	ทอบ	ทวบ	เทยบ	เทือบ	เทีบ	เทอบ	
	๐	ตบ	ตับ	ตาบ	ติบ	ตีบ	ตึบ	ตืบ	ตุบ	ตูบ
เตบ		แตบ	โตบ	ตอบ	ตวบ	เตยบ	เตือบ	เตีบ	เตอบ	
	๐	ถบ	ถับ	ธาบ	ถิบ	ถีบ	ถึบ	ถืบ	ถุบ	ถูบ
เถบ		แถบ	โถบ	ถอบ	ถวบ	เถยบ	เถือบ	เถีบ	เถอบ	
	๐	ทบ	ทับ	ทาบ	ทิบ	ทีบ	ทึบ	ทืบ	ทุบ	ทูบ
เทบ		แทบ	โทบ	ทอบ	ทวบ	เทยบ	เทือบ	เทีบ	เทอบ	
	๐	รบ	รับ	ราบ	ริบ	รีบ	รึบ	รืบ	รุบ	รูบ
เรบ		แรบ	โรบ	รอบ	รวบ	เรยบ	เรือบ	เรีบ	เรอบ	
	๐	นบ	นับ	นาบ	นิบ	นีบ	นึบ	นืบ	นุบ	นูบ
เนบ		แนบ	โนบ	นอบ	นวบ	เนยบ	เนือบ	เนีบ	เนอบ	
	๐	พบ	พับ	พาบ	พิบ	พีบ	พึบ	พืบ	พุบ	พูบ
เพบ		แพบ	โปบ	พอบ	พวบ	เพยบ	เพือบ	เพีบ	เพอบ	
	๐	ฟบ	ฟับ	ฟาบ	ฟิบ	ฟีบ	ฟึบ	ฟืบ	ฟุบ	ฟูบ
เฟบ		แฟบ	โฟบ	ฟอบ	ฟวบ	เฟยบ	เฟือบ	เฟีบ	เฟอบ	
	๐	ภบ	ภับ	ภาบ	ภิบ	ภีบ	ภึบ	ภืบ	ภุบ	ภูบ
เกบ		แกบ	โกบ	ภอบ	ภวบ	เกยบ	เกือบ	เกีบ	เกอบ	
	๐	มบ	มับ	มาบ	มิบ	มีบ	มึบ	มืบ	มุบ	มูบ
เมบ		แมบ	โมบ	มอบ	มวบ	เมยบ	เมือบ	เมีบ	เมอบ	

๑	ขบ	ขั้บ	ขาบ	ขี้บ	ขี้บ	ขี้บ	ขี้บ	ขุบ	ขุบ
เขบ	เขบ	โขบ	ขอบ	ขวบ	เข้บ	เข้อบ	เข็บ	เขอบ	
๑	รบ	รั้บ	ราบ	รี้บ	รี้บ	รี้บ	รี้บ	รุบ	รุบ
เรบ	เรบ	โรบ	روب	รวบ	เร้บ	เร้อบ	เร็บ	เรอบ	
๑	ลบ	ลั้บ	ลาบ	ลี้บ	ลี้บ	ลี้บ	ลี้บ	ลูบ	ลูบ
เลบ	เลบ	โลบ	ลอบ	ลวบ	เล้บ	เล้อบ	เล็บ	เลอบ	
๑	วบ	วั้บ	วาบ	วี้บ	วี้บ	วี้บ	วี้บ	วুব	วুব
เวบ	เวบ	โวบ	วอบ	ววบ	เว้บ	เว้อบ	เว็บ	เวอบ	
๑	พบ	พั้บ	พาบ	พี้บ	พี้บ	พี้บ	พี้บ	พুব	พুব
เพบ	เพบ	โพบ	พอบ	พวบ	เพ้บ	เพ้อบ	เพ็บ	เพอบ	
๑	ฮบ	ฮั้บ	ฮาบ	ฮี้บ	ฮี้บ	ฮี้บ	ฮี้บ	ฮุบ	ฮุบ
เฮบ	เฮบ	โฮบ	ฮอบ	ฮวบ	เฮ้บ	เฮ้อบ	เฮ็บ	เฮอบ	

๑ อักษรใช้สกดในแม่ กบ ๑ อักษร คือ บ ฝ ฝ พ ฝ ก ฑะ

๑ ต่อนี้ไปคำกลอนสำหรับอ่านเทียบในแม่ กบ ฑะ

๑ ยานี้ ๑๑ ๑ ขนกบจบแม่กต พระดาบศบขากุณท์ ฌาศุก

รุกขมูด กูดสวัสดิ์ดีสัถวาร ๑ ระวังลับเนตรนึ่ง เอนองคองพึง

สังขร เหมือนกับลับสนิทนอน สั้วรสั้ดอภิญญาณ ๑ บำเพ็ญ

เล็งเห็นจบ ฝั้บพิกพจบจักรวาฬ สวรรค์ชั้นวิมาน ท่านเห็นแจ้งแหล่งโลกา

๑ เข้ามานนนานับเดือน ไม่ชะเขื่อนเกลื่อนกษา จำสั้ดกัณวาตา เป็นฌาศุก

ทุกเดือนปี ๑ วันนั้นครันดินุไหว เกิดเหตุใหญ่ในปะทะพี เล็งดูรูคะดี

กาลกัณสั้ประการ ๑ ประกอบชอบเป็นฝิด กลับจริตฝิดโบราณ

สามัญอันธพาล ผลาญคนชอลอัสต์ยัธรรม์ ๐ ลูกศิษย์คิดล้างครู
 ลูกไม่รู้คุณพ่มีน สี่เสียดเบียดเบียดพัน ลอบฆ่าพินคือตั้หา
 ๐ โลกกลากาบปคิด โจทย์จับผิดฤษยา อูระพะสุธา บ่วนเป็นบ้า
 พาบดบัง ๐ บันดาสามัญสัตว์ เกิดวิบัติปีติป่าบง ไตรยุคทุกจะตะรัง
 สัจจัจจะระอะวะสาน

๐ จบแม่ กบ ๖๖

๐ ในแม่ กก กต อย ๓ แม่ เป็นคำตายทั้งสน ฝั้นด้วย
 ไม้ ' ๖ ไม้ได้ แต่สำเนียงแปลกกัน ด้วยเปลี่ยนตัวกับไม้ตรี ให้สังเกต
 ตามหม่อักษร สูง กลาง ต่ำ ถึงเป็นคำตายด้วยกันก็สำเนียงต่างกันเป็นสูง
 เป็นต่ำในตัวเอง เหมือนอย่างคำในแม่ กล ว่า ๖๖
 ถ่มขาก หัวเราะคาจ ไอชุก คตจนค ลูกโขก กูลโคก ถักฉก
 ต่อยชก เขียนฉก กุดกระชาค นาคระจอก ชาชอก ทงถก
 เงอนกระทก หวอยถัก ลามทัก ช่างถาก ปลิงทาก โคลถก
 อกกระทก ถาถก กระเทก ถองถอก ทางเป็นเทก ฝั้นผก
 ชายพก เก็บฝัก หยุตพัก เหมงฝาก เตมอภาค ไร่เป็นแผนก
 บานพแนก เข้าพอก ยาพอก ถัวเป็นผก ผลแพ่งพัก ของฝาก
 ปูพาก ไม้สัก ถามซัก พระสก น้ำไหลชก ข้ำสัก ต้นชก ผาสก
 ส้อนชุก นกแสก เสียดแทรก วาสอก ทางเป็นชอก น้ำหก จินฮก
 ไม้หัก หอบฮัก ๆ กั้นหุก นกฮุก ดั่งนี้เป็นตัวอย่าง ๖๖
 ๐ แลคำที่ใช้ ไม้ตรีคือ สามกัก เสอกก สักก เสียงดั่งกัก กุกกุ
 หนูกุก ต้นตะกุก ถัก เขาถก ถัก ดั่งถัก จัก ๆ นกจัก ร้องจ็อก
 แหนจอก แจก โจกแจก เสียงโจก เป็นโจก เจก กรรเจก

กระต๊าก เข้าตาก ตั๊ตอก จักตอก ไก่ขันเอ๊ก คนเอก โอ๊ก โอก
 อ๊อก ออก เอยก ลำเอยก กลั่นเออก นอนเออก ตังนเป็นตัน ฑะ

๑ ในแม่ กต มีคำว่า ฑะ

เชอกกต ไม่กต ข้องขัด ลอกคัด ฟ้าขาด เกียนกาด รอยขัด
 สังกัด กลองขุด มังกุด ข้อนขอด กิวกอด กบเขียด ขงเคียด
 ธงฉัตร พุดไม้ขัด แดงฉาด สีขาด นวยนุด จุดชุด ผักกระเจด
 ไชยเชฐ เภาโศด ช่วงโชติ กลานถัด สายบันทัด สลิตย์ แปะทิส
 ถอนลอด ฑึงทอด เป็นผด ไมตพด เพยนผัด น้ำพระพัต
 ผุดผาด ฟิงพาด ทำผิด ยาพิศม ฟงผด พรรณพชน ดำผุด วันพุด
 รสเผ็ด พลอยเพ็ชร ลำเนียงแผด พวกแพทย สผด กุงพด รสผาด
 ฟันฟาด ของสด ราบชด กำสตัย กลั่นชัด ฟันสาด เผ็ดชุดชาด
 ฑิสุด เสื่อมชุด นักสวด ทรงชวด ดันสเสียด มารเทรียด
 ประเสริฐ ทรงเทร็ด ผักหัด จันฮัด เนินหาด อปฮาด โรคหัด
 ฮดฮอ บันหวด จันฮวด กำไมตรีแม่กต ดังน กัดเชญ
 ร่ายกาจ เสือสะก๊อต สรว่มกอด ดิงป๊อด ฑับป๊อด กนช้ออออด บ่นอออด ฑ
 ถันดั่งเอียด บันละเอียด ๑ ในแม่กตมีคำว่า กูบ จุกบ ไล้ขับ
 บังกับ ฟ้าเข็มขาบ จรเข้กาบ คันขอบ รอบคอบ ถันฉับ กำขับ
 เบดถบ กระทบ ถิงถับ ลำทับ สฎูป เทียนรูป ฟ้าแถบ จวนแทบ
 ประสบ เซาชบ ฟันสับ ช้อนขับ กำศัพท์ มีทรัพย์ ต้องสาป
 ชุมทราบ น้บกรบสืบ เลือดไหลขับ ฑ เจ็บเสบ กินแซบ บักเสียบ
 เจบบเซบบ ห้วยหบ จรเข้ฮบ กำไมตรีแม่ กบ ดังน หอยจู้บแจง
 ปลาไหลจูบ ไก่เจียบ ผักกระเจียบ ร้องปบเปบ เปบเข้า ดอกไม้
 ปบป่าว ฑบบบ ร้องออบ ฑะ

๑ อักษรต่ำมีตัว ห นำหน้าในแม่ กก กค กบ น กิมสำเนียง
ต่างกับอักษรต่ำ ดังคำว่า

ผมหงอก เพาะไม่งอก ไรเหงอก นกเงอก เจ็บหงอด เง่างอดๆ ทำปาก
หงับ อ้าปากงับ ลายกระหนก พัดขนนก น้ำหนัก สำนัก เหนียวหนัก ฐูก
ผักหนอก ภายนอก ไบหนาด ไชขนาด เกราหนวด หมอนวด ถอนดั่งหนับ
ก้านับ แซ่มัก ลาวว่ามัก พลูหมาก ของมาก สรวมหมวก เถามวก สูญหมด
ไข่มด กำหมัด ผูกมัด แห่งหมาด นอрмаด กระทบดกระทบิด มัดมิด หลาวหมุด
ดำมุด คลานหมอบ หมายมอบ ล้วยหยก ฝ้ายก ความหยาก ทุกข์ยาก
โยยกเหยก โยกเขก เข้าหยอด ทนมายอด ย้อยหยด มียศ น้ำหยัด
เยียดยัด นำหยาด มารหยาด ไม่หยุด ขงขุก ยายหยอด อย่างยอด ไม่มี
ที่เหยียด ยัดเยียด อ่อนหยับ ขบขับ คำหยาย ปลิวาย ชกหยิบ
แดดยิบๆ ไหว้หยวบๆ ไหว้ขวม จิงหรีด จาริด ดินหรบๆ พลรบ
สำหรับ สำหรับ ดินอิหروب โดยรอบ ต่อหลัก ฉกฉก ทำหลากๆ จุดลาก
กระโหลก มีในโลล หลอนหลอก ปอกลอก ตาเหลือก คาวเลือก
ปลาหลด หย่อนลด หยู่หลัดๆ ปากลัด ประหลาด ปลูกาด เป้าหลอด
เด็ดลอด หลีกหลบ เขียนลบ นอนหลับ ความลับ เข็ดหลาบ ล้าลาย
ห้วยแหวก บางแวก เป็นหวัด แวงวัด ไหวหวาด เขียนวาด หวดหวิด
ชวตร ดั่งนเป็นตน จัดคำเสียงต่างๆ เป็นคู่กันในแม่ กก กค กบ กอเป็น
ที่สังเกตเป็นตัวอย่างเท่านั้น

๑ อนึ่งในแม่ กก กค กบ อักษรต่ำไม่มีตัว ห นำ เพราะ
จะผิดจากคำเดิมในภาษามคธ แต่อ่านสำเนียงเหมือนตัว ห นำหน้า ดังคำว่า
กนก ดิลก ประโยก ประมาท อำมาตย์ ประโยชน์ อนาคต อนาค

กากนีก ออกนิกฺฐิ แลคำที่อักษรกลางอยู่ข้างนำเสียงอักษรกลางกลับออกไปเป็น
 เหมือนกับสำเนียง ห นำนั้นก็มีอยู่หลายคำ แต่มักมาจากคำแผลงโดยมาก
 บัญญัติ บำญฺติ เสร็จ สำเร็จ ตร์ส ตำร์ส จร์ด จำร์ด ตรวง ตำรว
 ปราว บำราว เกิด กำเนิด ตร์บ ตำร์บ บวก ผนวก บวช ผนวช
 ขด ขนด สวด ตำรวด ตริ ตำริห กำราบ อร่าม อร่อย เป็นต้น

๑ ที่แผลงออกจากอักษรกลาง แต่สำเนียงไม่เป็น ห นำ กงเป็นเสียง
 อักษรต่ำอยู่นั้น ก็มีเหมือนคำว่า ปราศ บำราศ อาจ อำนาจ เช่นนี้
 เป็นต้น ๗๕

๑ อักษรสูง ๑๑ แจกในแม่ กม ตั้งนี้ ๗๕

๑ ขม	ข้ม	ขาม	ขัม	ขัม	ขัม	ขัม	ขุม	ขุม
เขม	เขม	โขม	ขอม	ขวม	เขยม	เขอม	เขิม	เขอม
๑ ชม	ช้ม	ชาม	ชัม	ชัม	ชัม	ชัม	ชุม	ชุม
เชม	เชม	โชม	ชอม	ชวม	เชยม	เชอม	เชิม	เชอม
๑ ฉม	ฉ้ม	ฉาม	ฉัม	ฉัม	ฉัม	ฉัม	ฉุม	ฉุม
เจม	เจม	โจม	จอม	จวม	เจยม	เจอม	เจิม	เจอม
๑ จม	จ้ม	จาม	จัม	จัม	จัม	จัม	จุม	จุม
เจม	เจม	โจม	จอม	จวม	เจยม	เจอม	เจิม	เจอม
๑ ฉม	ฉ้ม	ฉาม	ฉัม	ฉัม	ฉัม	ฉัม	ฉุม	ฉุม
เจม	เจม	โจม	จอม	จวม	เจยม	เจอม	เจิม	เจอม
๑ ฌม	ฌ้ม	ฌาม	ฌัม	ฌัม	ฌัม	ฌัม	ฌุม	ฌุม
เจม	เจม	โจม	จอม	จวม	เจยม	เจอม	เจิม	เจอม

๐ ฝม ฝ้ม ฝาม ฝ่ม ฝ่ม ฝ่ม ฝ่ม ฝุ่ม ฝุ่ม
 เฝม เฝม โฝม ฝอม ฝาม ฝ่อม ฝ่อม ฝ่อม ฝ่อม
 ๐ สม ส้ม สาม สิม สีม สีม สีม สุ่ม สุ่ม
 เสม เสม โสม สอม สวม เสยม เส่อม เสียม เส่อม
 ๐ ขม ข้ม ขาม ข่ม ข่ม ข่ม ข่ม ขุ่ม ขุ่ม
 เขม เขม โขม ขอม ขวม เขยม เข่อม เขียม เข่อม
 ๐ ตม ต้ม ตาม ติม ตีม ตีม ตีม ตุ่ม ตุ่ม
 เตม เตม โทม ตอม ตวม เตยม เต่อม เตียม เต่อม
 ๐ หม ห้ม หาม ห่ม ห่ม ห่ม ห่ม หุ่ม หุ่ม
 เหม เหม โหม หอม หวม เหยม เห่อม เหียม เห่อม

๐ ฝั้นด้วยไม้ เป็น ๓ คำ ดังนี้
 ๐ ขม ข้ม ขาม ข่ม ข่ม ข่ม ข่ม ขุ่ม
 ข้ม ข้ม ข้าม ข่ม ข่ม ข่ม ข่ม ขุ่ม
 ข้ม ข้ม ข้าม ข่ม ข่ม ข่ม ข่ม ขุ่ม
 ขุ่ม ขุ่ม เขม เขม โขม ขอม
 ขุ่ม ขุ่ม เข้ม เข้ม โข้ม ข่อม
 ข่ม ข่ม เข้ม เข้ม โข้ม ข้อม
 ขวม เขยม เข่อม เขียม เข่อม
 ข้าม เขยม เข่อม เขียม เข่อม
 ข้าม เขยม เข่อม เขียม เข่อม
 ๐ อักษรสูงอีก ๑๐ อักษร ฝั้นดังนี้เหมือนกัน

กม ^ก	กม ^ข	กม ^ค	กม ^ก	กม ^ข	กม ^ค	กม ^ก	กม ^ข	กม ^ค
กม ^ก	กม ^ข		กม ^ก	กม ^ข		กม ^ก	กม ^ข	
กม ^ก	กม ^ข	กม ^ค	กม ^ก	กม ^ข	กม ^ค	กม ^ก	กม ^ข	กม ^ค
กม ^ก	กม ^ข		กม ^ก	กม ^ข		กม ^ก	กม ^ข	
แก่ม ^ก	แก่ม ^ข	แก่ม ^ค	แก่ม ^ก	แก่ม ^ข	แก่ม ^ค	โก่ม ^ก	โก่ม ^ข	โก่ม ^ค

แกม ^ก	แกม ^ข		แกม ^ก	แกม ^ข		โกม ^ก	โกม ^ข	
ก้อม ^ก	ก้อม ^ข	ก้อม ^ค	ก้อม ^ก	ก้อม ^ข	ก้อม ^ค	เกยม ^ก	เกยม ^ข	เกยม ^ค
กอม ^ก	กอม ^ข		กอม ^ก	กอม ^ข		เกยม ^ก	เกยม ^ข	
เกอม ^ก	เกอม ^ข	เกอม ^ค	เกอม ^ก	เกอม ^ข	เกอม ^ค	เก้อม ^ก	เก้อม ^ข	เก้อม ^ค
เกอม ^ก	เกอม ^ข		เกอม ^ก	เกอม ^ข		เก้อม ^ก	เก้อม ^ข	

๐ ยิงมอก ๙ อักษร ผันดังนี้เหมือนกัน ๖๖

๐ อักษรตัว ๒๔ ตัว แจกในแม่ กม ดังน ๖๖

๐ กม	กัม	กาม	กิม	กิม	กิม	กิม	กิม	กุม	กุม
แกม	แกม	โกม	กอม	กวม	เกยม	เกอม	เคิม	เคอม	
๐ คม	คัม	คาม	คิม	คิม	คิม	คิม	คิม	คุม	คุม
แกม	แกม	โกม	คอม	ควม	เคยม	เคอม	เคิม	เคอม	
๐ ฉม	ฉัม	ฉาม	ฉิม	ฉิม	ฉิม	ฉิม	ฉิม	ฉุม	ฉุม
แกม	แกม	โชม	จอม	จวม	เจยม	เจอม	เจิม	เจอม	
๐ งม	งัม	งาม	งิม	งิม	งิม	งิม	งิม	งุม	งุม
แกม	แกม	โงม	งอม	งวม	เงยม	เงอม	เงิม	เงอม	
๐ ชม	ชัม	ชาม	ชิม	ชิม	ชิม	ชิม	ชิม	ชุม	ชุม
แกม	แกม	โซม	จอม	จวม	เชยม	เชอม	เชิม	เชอม	

	๑	ชม	ชัม	ชาม	ชัม	ชัม	ชัม	ชัม	ชุม	ชุม
ชม		แชม	โช่ม	ชอม	ชวม	เชยม	เชอม	เชัม	เชอม	
	๑	ฉม	ฉัม	ฉาม	ฉัม	ฉัม	ฉัม	ฉัม	ฉุม	ฉุม
ฉม		ฉาม	โล่ม	ฉอม	ฉวม	เฉยม	เฉอม	เฉัม	เฉอม	
	๑	ญม	ญัม	ญาม	ญัม	ญัม	ญัม	ญัม	ญุม	ญุม
ญม		ญาม	โลยม	ญอม	ญวม	ญเยม	ญเยอม	ญเยัม	ญเยอม	
	๑	จม	จัม	จาม	จัม	จัม	จัม	จัม	จุม	จุม
จม		จาม	โจม	จอม	จวม	เจยม	เจอม	เจัม	เจอม	
	๑	ดม	ดม	ดาม	ดม	ดม	ดม	ดม	ดุม	ดุม
ดม		ดาม	โตม	ดอม	ดวม	เดยม	เดอม	เดัม	เดอม	
	๑	ถม	ถัม	ถาม	ถัม	ถัม	ถัม	ถัม	ถุม	ถุม
ถม		ถาม	โถม	ถอม	ถวม	เถยม	เถอม	เถัม	เถอม	
	๑	ทม	ทม	ทาม	ทม	ทม	ทม	ทม	ทุม	ทุม
ทม		ทาม	โทม	ทอม	ทวม	เทยม	เทอม	เทัม	เทอม	
	๑	ธม	ธัม	ธาม	ธัม	ธัม	ธัม	ธัม	ธุม	ธุม
ธม		ธาม	โธม	ธอม	ธวม	ธเยม	ธเยอม	ธเยัม	ธเยอม	
	๑	นม	นม	นาม	นม	นม	นม	นม	นุม	นุม
นม		นาม	โนม	นอม	นวม	เนยม	เนอม	เนัม	เนอม	
	๑	พม	พัม	พาม	พัม	พัม	พัม	พัม	พุม	พุม
พม		พาม	โปม	พอม	พวม	เพยม	เพอม	เพัม	เพอม	
	๑	ฟม	ฟัม	ฟาม	ฟัม	ฟัม	ฟัม	ฟัม	ฟุม	ฟุม
ฟม		ฟาม	โฟม	ฟอม	ฟวม	เฟยม	เฟอม	เฟัม	เฟอม	
	๑	ภม	ภัม	ภาม	ภัม	ภัม	ภัม	ภัม	ภุม	ภุม
ภม		ภาม	ภอม	ภวม	เกยม	เกอม	เกัม	เกอม		

	๐	นม	นั้ม	นาม	นั้ม	นั้ม	นั้ม	นั้ม	นม	นูน
เนน		แนม	โนม	นอน	นวม	เนยม	เมอม	เมิม	เมอน	
	๐	ขม	ขั้ม	ขาม	ขั้ม	ขั้ม	ขั้ม	ขั้ม	ขุม	ขูน
เขม		เขม	โยม	ขอม	ขวม	เขยม	เขอม	เขิม	เขอม	
	๐	รม	รั้ม	ราม	รั้ม	รั้ม	รั้ม	รั้ม	รัม	รุน
เรม		แรม	โรม	รอม	รวม	เรยม	เรอม	เริม	เรอม	
	๐	ทม	ถั้ม	ทม	ถั้ม	ถั้ม	ถั้ม	ถั้ม	ตุ้ม	ตุน
เทม		แตม	โตม	ตอม	ทวม	เตยม	เตอม	เติม	เตอม	
	๐	วม	วั้ม	วาม	วั้ม	วั้ม	วั้ม	วั้ม	วุม	วูน
เวม		เวม	โวม	วอม	ววม	เวยม	เวอม	เวิม	เวอม	
	๐	พม	พั้ม	พาม	พั้ม	พั้ม	พั้ม	พั้ม	พุม	พูน
เพม		แพม	โปม	พอม	พวม	เพยม	เพอม	เพิม	เพอม	
	๐	ฮม	ฮั้ม	ฮาม	ฮั้ม	ฮั้ม	ฮั้ม	ฮั้ม	ฮุม	ฮูน
เฮม		แฮม	โฮม	ฮอม	ฮวม	เฮยม	เฮอม	เฮิม	เฮอม	

	๐	ผันด้วยไม้ ๑ ๒ ๓ คำ ดังนี้								๖
	๐	ก้ม	กั้ม	กั้ม	กั้ม	คาม	ค้ำ	กั้ม	กั้ม	กั้ม
		กั้ม	กั้ม	กั้ม	กั้ม	ค้ำ	กั้ม	กั้ม	กั้ม	กั้ม
กั้ม	กั้ม	กั้ม	กั้ม	กั้ม	กั้ม	กั้ม	กั้ม	กั้ม	กั้ม	กั้ม
		กั้ม	กั้ม	กั้ม	กั้ม	กั้ม	กั้ม	กั้ม	กั้ม	กั้ม
แกม	แก้ม	โก้ม	โก้ม	คอม	ค้อม	ควม	คว้ม	เคยม	เคยม	
		แก้ม	โก้ม	ค้อม	ค้อม	ควม	คว้ม	เคยม	เคยม	

เกอม เกอม เกม เกม เกอม เกอม

เกอม

เกม

เกอม

๖๖

๖๖ ยังกอีก ๖๖ อักษร ผันดั่งนเหมือนกัน

๖๖

๖๖ ในแม่ กม ไขตัว ม สกตตัวเดียว นฤกหิต สกตได้ข้างเหมือน
อย่างคำว่า ประหุ ชุณู เจ้าจุพล เป็นต้น ๖๖

๖๖ ต่อไปคำกลอนสำหรับอ่านเทียบในแม่ กม ๖๖

๖๖ ฉบับ ๖๖ ๖๖ ขนกมสมเด็จจอมอารย เอ็นดูกุบาล ผู้ผ่านภารา
สาวัดดี ๖๖ ชตรงหลงเล่ห์สน กลอกกลับอปร บรูจล้มจามไป

๖๖ ประโยชน์จะโปรดภูวไนย นิ่งนั่งตั้งใจ เลื่อมใสสำเร็จเมตา

๖๖ เปล่งเสียงเพียงพิณอินทรา บอกรชมรณา คงมาวันหนึ่งถึงตน

๖๖ เบี่ยนเบียดเสียดส่นฉน บายกำนัตน ไปทนทุกข้นับกับกัลป์

๖๖ เมตากรุณาสามัญ จะได้ไปสวรรค์ เป็นสุขทุกวันहरรรษา ๖๖ สมบัติ

สัตว์มนุษย์กรุทธา กลอกกลับอปรา เทวสมบัติชวัลย์ ๖๖ สุขเกษม

เปรมปรวิมาน อิมหน้าสำราญ ศฤงฆารหอมลอมพร้อมเพรียง ๖๖ กระจับ

ปัสชทเสียง ขับรำจำเรียง สำเนียงนางพำนำฟิ่ง ๖๖ เดชะพระกุศล

หนหลัง สิ่งใดใจหวัง ได้ดั่งมุงมาทปราณา ๖๖ จริงนะประสกลีกา

สวตมนตรีกาวนา เบองน่าจะได้ไปสวรรค์ ๖๖ จบเทศน์เสร์จกำรำพรรณ

พระองค์ทรงธรรม ดันดินเมฆากลาไกล

๖๖ จบแม่ กม เท่าน ๖๖

อักษรสูง ๑๑ ตัว แจกในแม่ เกษ ดั้ง

	๐	เขษ	เขษย	ขาย	ขาว	ขัว	ขัว	ขัย	ขัย
ขุข	ขุข	เขว	แขว	โขย	ขอย	ขวย	เขยว	เขยบ	
เขษ	เขษะ	เขอ	เขอะ	เขอ	เขอะ	ขัว	ขัวะ	เขะ	
ແຂະ	ໂຂະ	ເຂະ	ຂ	ຂ່	ຂ້	ຂັ	ຂັ	ຂ	

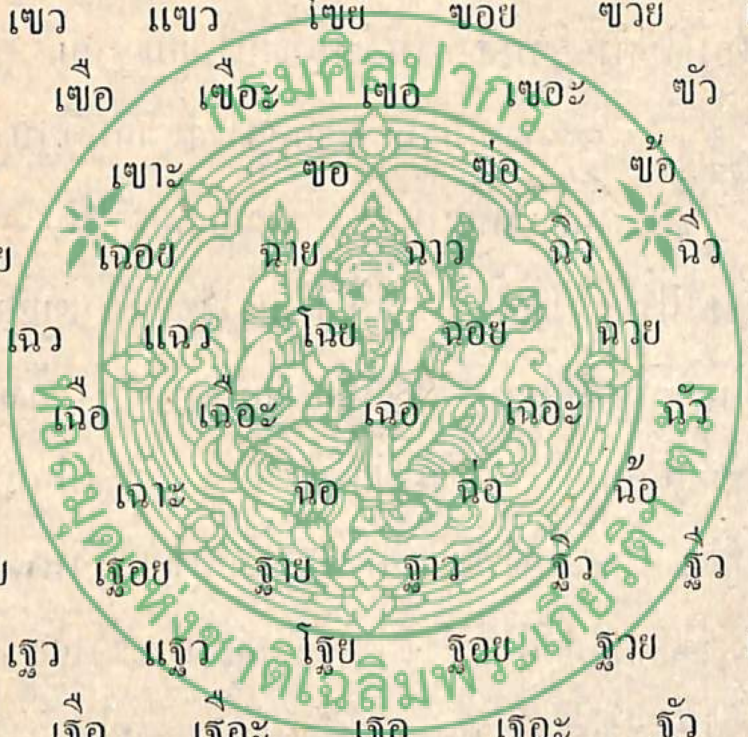
	๐	เขษ	เขษย	ขาย	ขาว	ขัว	ขัว	ขัย	ขัย
ขุข	ขุข	เขว	แขว	โขย	ขอย	ขวย	เขยว	เขยบ	
เขษ	เขษะ	เขอ	เขอะ	เขอ	เขอะ	ขัว	ขัวะ	เขะ	
ແຂະ	ໂຂະ	ເຂະ	ຂ	ຂ່	ຂ້	ຂັ	ຂັ	ຂ	

	๐	เฉษ	เฉษย	ฉาย	ขาว	ฉัว	ฉัว	ฉัย	ฉัย
ขุข	ขุข	เฉว	แขว	โขย	ขอย	ขวย	เขยว	เขยบ	
เฉษ	เฉษะ	เฉอ	เฉอะ	เฉอ	เฉอะ	ฉัว	ฉัวะ	เฉะ	
ແຂະ	ໂຂະ	ເຂະ	ຂ	ຂ່	ຂ້	ຂັ	ຂັ	ຂ	

	๐	ฐษ	ฐษย	ฐาย	ฐาว	ฐัว	ฐัว	ฐัย	ฐัย
ขุข	ขุข	ฐว	ฐว	โขย	ขอย	ขวย	เขยว	เขยบ	
ฐษ	ฐษะ	ฐอ	ฐอะ	ฐอ	ฐอะ	ฐัว	ฐัวะ	ฐะ	
ແຂະ	ໂຂະ	ເຂະ	ຂ	ຂ່	ຂ້	ຂັ	ຂັ	ຂ	

	๐	ถษ	ถษย	ถาย	ถาว	ถัว	ถัว	ถัย	ถัย
ขุข	ขุข	ถว	ถว	โขย	ขอย	ขวย	เขยว	เขยบ	
ถษ	ถษะ	ถอ	ถอะ	ถอ	ถอะ	ถัว	ถัวะ	ถะ	
ແຂະ	ໂຂະ	ເຂະ	ຂ	ຂ່	ຂ້	ຂັ	ຂັ	ຂ	

	๐	ฝษ	ฝษย	ฝาย	ฝาว	ฝัว	ฝัว	ฝัย	ฝัย
ขุข	ขุข	ฝว	ฝว	โขย	ขอย	ขวย	เขยว	เขยบ	
ฝษ	ฝษะ	ฝอ	ฝอะ	ฝอ	ฝอะ	ฝัว	ฝัวะ	ฝะ	
ແຂະ	ໂຂະ	ເຂະ	ຂ	ຂ່	ຂ້	ຂັ	ຂັ	ຂ	

เผย เผยะ เผื่อ เผื่อะ เผอ เผออะ ผัว ผัวะ เผะ
แผะ โปะ แผะ ผอ ผ่อ ผ้อ ผั ผ้อ ผอ

๐ เผย เผอย ผาย ผาว ผัว ผัว ผั ผั ผั ผั

ฝุย ฝุย ฝ่าว ฝ่าว โฝย ฝอย ฝวย ฝैया ฝैया
เผย เผยะ เผื่อ เผื่อะ เผอ เผออะ ผัว ผัวะ เผะ

แผะ โปะ แผะ ผอ ผ่อ ผ้อ ผั ผ้อ ผอ
๐ เสย เสอย สาย สาว สัว สัว สัย สัย

ศุย ศุย เสว เสว โสย สอย สว สैया เสอย
เสย เสยะ เสื่อ เสื่อะ เสอ เสออะ สัว สัวะ เสะ

แสะ โปะ แสะ สอ ส่อ ส้อ สั ส้อ สอ
๐ เขย เขอย ขาย ขาว ขัว ขัว ขัย ขัย

หุย หุย เหว เหว โหย หอย หวย เหี่ยว เหี่ยว
เขย เขยะ เขื่อ เขื่อะ เขอ เขออะ ขัว ขัวะ เขะ

แหะ โปะ แหะ หอ ห่อ ห้อ หั ห้อ หอ
๐ เสย เสอย สาย สาว สัว สัว สัย สัย

ศุย ศุย เสว เสว โสย สอย สว สैया เสอย
เสย เสยะ เสื่อ เสื่อะ เสอ เสออะ สัว สัวะ เสะ

แสะ โปะ แสะ สอ ส่อ ส้อ สั ส้อ สอ
๐ เขย เขอย ขาย ขาว ขัว ขัว ขัย ขัย

หุย หุย เหว เหว โหย หอย หวย เหี่ยว เหี่ยว
เขย เขยะ เขื่อ เขื่อะ เขอ เขออะ หัว หัวะ เหะ

แหะ โปะ แหะ หอ ห่อ ห้อ หั ห้อ หอ าะ

เจย เจยะ เจอ เจอะ เจอ เจอะ จัว จัวะ เจะ

แจะ โจาะ เจาะ จอ จ่อ จ้อ จ้อ จ้อ จัย จ้อ

๐ กุย กุย กุยา กุวา กุวิ กุวิ กุย กุย

กุย กุย กุวา แกว โกย กุย กุยา กุยว กุย

กุย กุยยะ กุยอ กุยอะ กุยอ กุยอะ กุยัว กุยัวะ กุย

กุย โกยะ กุยอะ กุยอ กุยอ กุยอ กุยอ กุยอ กุยอ กุย

๐ กุย กุย กุยา กุวา กุวิ กุวิ กุย กุย

กุย กุย กุวา แกว โกย กุย กุยา กุยว กุย

กุย กุยยะ กุยอ กุยอะ กุยอ กุยอะ กุยัว กุยัวะ กุย

กุย โกยะ กุยอะ กุยอ กุยอ กุยอ กุยอ กุยอ กุยอ กุย

๐ ดย ดย ดย ดย ดย ดย ดย ดย ดย ดย

ดย ดย ดย ดย ดย ดย ดย ดย ดย ดย

ดย ดยยะ ดยอ ดยอะ ดยอ ดยอะ ดยัว ดยัวะ ดย

ดย โดยะ ดยอะ ดยอ ดยอ ดยอ ดยอ ดยอ ดยอ ดย

๐ ดย ดย ดย ดย ดย ดย ดย ดย ดย ดย

ดย ดย ดย ดย ดย ดย ดย ดย ดย ดย

ดย ดยยะ ดยอ ดยอะ ดยอ ดยอะ ดยัว ดยัวะ ดย

ดย โดยะ ดยอะ ดยอ ดยอ ดยอ ดยอ ดยอ ดยอ ดย

๐ บย บย บย บย บย บย บย บย บย บย

บย บย บย บย บย บย บย บย บย บย

บย บยยะ บยอ บยอะ บยอ บยอะ บยัว บยัวะ บย

บย โบยะ บยอะ บยอ บยอ บยอ บยอ บยอ บยอ บย

๐ ปย ปย ปย ปย ปย ปย ปย ปย ปย ปย

ปย ปย ปย ปย ปย ปย ปย ปย ปย ปย

ปย ปย ปย ปย ปย ปย ปย ปย ปย ปย

เบ็ย เบ็ยะ เบ็อ เบ็อะ เบ็อ เบ็อะ บัว บัวะ เปะ
 เปะ โปะ เปะ ปอ บ็อ บ็อ บ็อ บ็อ บ็ย บ็อ
 ๐ เอย เอยย อาย อาว อัว อัว อัย อัย
 อุย อุย เวย แวย โอย ออย อวย เวยย เวยย
 เอย เอยยะ เอย เอยอะ เอย เอยอะ อัว อัวะ เอะ
 แอะ โอะ เอะ ออ อ้อ อ้อ อ้อ อ้อ อัย อ้อ

๐ อักษรกลางแม่เกย ผันด้วยไม้ ^{กักร} + ไต่ยกแต่ตัวที่มีวิสัจจะนี้
 คำสั้นเป็นคำตาย ๔ คำ กอ เกยะ เกอะ เกอะ กัวะ เกะ แกะ โทะ เกะ
 นอกนั้นผันตัวหนึ่งเป็น ๕ คำ ดังน ๖๖
 เกัย เกัย เกัย เก้อย เก้อย เก้อย ก้าย ก้าย ก้าย
 เกย เกัย เกอย เกอย เกอย กาย กาย
 ก้าว ก้าว ก้าว กว กว กว กว กว กว กว
 กาว ก้าว กว กว กว กว กว กว กว
 กย กย กย กย กย กย กย กย กย
 กย กย กย กย กย กย กย กย
 กุย กุย กุย เก้ว เก้ว เก้ว แก้ว แก้ว แก้ว
 กุย กุย เกว เกว แกว แก้ว
 โกัย โกัย โกัย ก้อย ก้อย ก้อย ก้วย ก้วย ก้วย
 โกย โกัย กอย ก้อย กาย ก้วย
 เกยว เกยว เกยว เกอย เกอย เกอย เกย เกย เกย
 เกยว เกยว เกอย เกอย เกย เกย เกยยะ

เกอ	เกอ	เกอ	เกอ	เกอ	เกอ	กัว	กัว	กัว
เกอ	เกอ	เกอะ	เกอ	เกอ	เกอะ	กัว	กัว	กัวะ
			ก้อ	ก้อ	ก้อ	กี้ย	กี้ย	กี้ย
เกะ	แกะ	โกะ	เกาะ	กอ	ก้อ	กี้ย	กี้ย	
ก้อ	ก้อ	ก้อ						
ก้อ	ก้อ							ทาะ

๑ ยังก ๘ อักษร ผันด้นเหมือนกัน

ทาะ
ทาะ

๑ อักษรตัว ๒๔ ตัว แจกในแม่ เกย ดั่งนี้

ทาะ

๑	เกย	เกอย	กาย	ควา	คว	กัว	กี้ย	กี้ย
คย	คย	คว	คว	โคย	ควย	เกยว	เกอย	
เกย	เกยะ	เกอ	เกอะ	เกอ	เกอะ	กัว	กัวะ	เกะ
แกะ	โกะ	เกาะ	กอ	ก้อ	ก้อ	กี้ย	กี้ย	ก้อ
๑	เคย	เคอย	คาย	ควา	คว	กัว	กี้ย	กี้ย
คย	คย	คว	คว	โคย	ควย	เคยว	เคอย	
เคย	เคยะ	เคอ	เคอะ	เคอ	เคอะ	กัว	กัวะ	เคะ
แคะ	โคะ	เกาะ	กอ	ก้อ	ก้อ	กี้ย	กี้ย	ก้อ

๑	เจย	เจอย	จาย	จาว	จว	จว	จย	จย
จย	จย	จว	จว	จอย	จวย	เจยว	เจอย	
เจย	เจยะ	เจอ	เจอะ	เจอ	เจอะ	จัว	จัวะ	เจะ
แจะ	โแจะ	เกาะ	จอ	จ้อ	จ้อ	จี้ย	จี้ย	จ้อ
๑	งย	งอย	งาย	งาว	งว	งว	งย	งย
งย	งย	งว	งว	งอย	งวย	งยว	งอย	

๑ ๒ ๓ ๔ ๕ ๖ ๗ ๘ ๙
 ๑๐ ๑๑ ๑๒ ๑๓ ๑๔ ๑๕ ๑๖ ๑๗ ๑๘

๑๑ ๑๒ ๑๓ ๑๔ ๑๕ ๑๖ ๑๗ ๑๘ ๑๙ ๒๐

๒๑ ๒๒ ๒๓ ๒๔ ๒๕ ๒๖ ๒๗ ๒๘ ๒๙ ๓๐
 ๓๑ ๓๒ ๓๓ ๓๔ ๓๕ ๓๖ ๓๗ ๓๘ ๓๙ ๔๐

๔๑ ๔๒ ๔๓ ๔๔ ๔๕ ๔๖ ๔๗ ๔๘ ๔๙ ๕๐
 ๕๑ ๕๒ ๕๓ ๕๔ ๕๕ ๕๖ ๕๗ ๕๘ ๕๙ ๖๐

๖๑ ๖๒ ๖๓ ๖๔ ๖๕ ๖๖ ๖๗ ๖๘ ๖๙ ๗๐

๗๑ ๗๒ ๗๓ ๗๔ ๗๕ ๗๖ ๗๗ ๗๘ ๗๙ ๘๐
 ๘๑ ๘๒ ๘๓ ๘๔ ๘๕ ๘๖ ๘๗ ๘๘ ๘๙ ๙๐

๙๑ ๙๒ ๙๓ ๙๔ ๙๕ ๙๖ ๙๗ ๙๘ ๙๙ ๑๐๐
 ๑๐๑ ๑๐๒ ๑๐๓ ๑๐๔ ๑๐๕ ๑๐๖ ๑๐๗ ๑๐๘ ๑๐๙ ๑๑๐

๑๑๑ ๑๑๒ ๑๑๓ ๑๑๔ ๑๑๕ ๑๑๖ ๑๑๗ ๑๑๘ ๑๑๙ ๑๒๐

๑๒๑ ๑๒๒ ๑๒๓ ๑๒๔ ๑๒๕ ๑๒๖ ๑๒๗ ๑๒๘ ๑๒๙ ๑๓๐
 ๑๓๑ ๑๓๒ ๑๓๓ ๑๓๔ ๑๓๕ ๑๓๖ ๑๓๗ ๑๓๘ ๑๓๙ ๑๔๐

๑๔๑ ๑๔๒ ๑๔๓ ๑๔๔ ๑๔๕ ๑๔๖ ๑๔๗ ๑๔๘ ๑๔๙ ๑๕๐
 ๑๕๑ ๑๕๒ ๑๕๓ ๑๕๔ ๑๕๕ ๑๕๖ ๑๕๗ ๑๕๘ ๑๕๙ ๑๖๐

๑๖๑ ๑๖๒ ๑๖๓ ๑๖๔ ๑๖๕ ๑๖๖ ๑๖๗ ๑๖๘ ๑๖๙ ๑๗๐

๑๗๑ ๑๗๒ ๑๗๓ ๑๗๔ ๑๗๕ ๑๗๖ ๑๗๗ ๑๗๘ ๑๗๙ ๑๘๐
 ๑๘๑ ๑๘๒ ๑๘๓ ๑๘๔ ๑๘๕ ๑๘๖ ๑๘๗ ๑๘๘ ๑๘๙ ๑๙๐

๑๙๑ ๑๙๒ ๑๙๓ ๑๙๔ ๑๙๕ ๑๙๖ ๑๙๗ ๑๙๘ ๑๙๙ ๒๐๐
 ๒๐๑ ๒๐๒ ๒๐๓ ๒๐๔ ๒๐๕ ๒๐๖ ๒๐๗ ๒๐๘ ๒๐๙ ๒๑๐

๒๑๑ ๒๑๒ ๒๑๓ ๒๑๔ ๒๑๕ ๒๑๖ ๒๑๗ ๒๑๘ ๒๑๙ ๒๒๐

๒๒๑ ๒๒๒ ๒๒๓ ๒๒๔ ๒๒๕ ๒๒๖ ๒๒๗ ๒๒๘ ๒๒๙ ๒๓๐
 ๒๓๑ ๒๓๒ ๒๓๓ ๒๓๔ ๒๓๕ ๒๓๖ ๒๓๗ ๒๓๘ ๒๓๙ ๒๔๐

๐ เตย เตอย ตาย ตาว ทั่ว ทั่ว ทัย ทัย
 ทย ทย เหว แหว โทย ตอย ตวย เหวว เหวย
 เเตย เเตยะ เเทอ เเทอะ เเทอ เเทอะ ทั่ว ทั่ววะ เตะ
 แตะ โตะ เตะ ตอ ทั่ว ทั่ว ทัย ทัย

๐ เถย เถอย ถาย ถาว ทั่ว ทั่ว ทัย ทัย
 ทย ทย เหว แหว โทย ถอย ถวย เหวว เถย
 เถย เถยะ เเทอ เเทอะ เเทอ เเทอะ ทั่ว ทั่ววะ เตะ
 แตะ โตะ เตะ ถอ ทั่ว ทั่ว ทัย ทัย

๐ เทย เทอย ทาย ทาว ทั่ว ทั่ว ทัย ทัย
 ทย ทย เหว แหว โทย ทอย ทวย เทยว เทย
 เทย เทยะ เทอ เทอะ เทอ เทอะ ทั่ว ทั่ววะ เตะ
 แตะ โตะ เตะ ทอ ทั่ว ทั่ว ทัย ทัย

๐ เชย เชย ชาย ชาว ทั่ว ทั่ว ทัย ทัย
 ทย ทย เหว แหว โทย ชอย ชวย เหวว เชย
 เชย เชยะ เชอ เชอะ เชอ เชอะ ทั่ว ทั่ววะ เตะ
 แตะ โตะ เตะ ชอ ทั่ว ทั่ว ทัย ทัย

๐ เนย เนย นาย นาว ทั่ว ทั่ว ทัย ทัย
 ทย ทย เหว แหว โทย นอย นวย เหวว เนย
 เนย เนยะ เนอ เนอะ เนอ เนอะ ทั่ว ทั่ววะ เตะ
 แตะ โตะ เตะ นอ ทั่ว ทั่ว ทัย ทัย

๐ เพย เพย พาย ปาว ทั่ว ทั่ว ทัย ทัย
 ทย ทย เหว แหว โทย พอย พวย เพยว เพย
 เพย เพยะ เพอ เพอะ เพอ เพอะ ทั่ว ทั่ววะ เตะ
 แตะ โตะ เตะ พอ ทั่ว ทั่ว ทัย ทัย

๑ เฟย เฟอย ฟาย ฟาว ฟัว ฟัว ฟัย ฟัย
 ฟุย ฟุย เฟว เฟว โฟย ฟอย ฟวย เฟียว เฟ็ย
 เฟ็ย เฟ็ยะ เฟื่อ- เฟื่อะ เฟื่อ เฟื่อะ ฟัว ฟัวะ เฟะ
 เฟะ โฟะ เฟาะ ฟอ ฟื่อ ฟื่อ ฟัย ฟื่อ

๑ เกย เกอย ภาย ภาว ภาว ภาว ภาว ภาว ภาว
 กุย กุย เกว เกว โภย ภอย ภาย เก็ย เก็ย
 เก็ย เก็ยะ เกื่อ เกื่อะ เกื่อ เกื่อะ ภาว ภาวะ เกะ
 เกะ โกะ เกาะ กอ ก่อ กอ กอ ภาว ภาวะ เกะ

๑ เมย เมอย มาย มาว มัว มัว มัย มัย
 มุย มุย เมว เมว โมย มอย มวย เม็ย เม็ย
 เม็ย เม็ยะ เมื่อ เมื่อะ เมื่อ เมื่อะ มัว มัวะ เมะ
 เมะ โมะ มะ มอ มื่อ มื่อ มัย มัย มอ

๑ เขย เขอย ขาย ขาว ขิว ขิว ขัย ขัย
 ขุย ขุย เขว เขว โขย ขอย ขวย เข็ย เข็ย
 เข็ย เข็ยะ เขื่อ เขื่อะ เขื่อ เขื่อะ ขัว ขัวะ เขะ
 เขะ โขะ เขาะ ขอ ข่อ ขอ ขอ ฆัย ฆัย ฆอ

๑ เรย เรอย ราย ราว รัว รัว รัย รัย
 รุย รุย เรว เรว ไรย รอย รวย เร็ย เร็ย
 เร็ย เร็ยะ เรื่อ เรื่อะ เรื่อ เรื่อะ รัว รัวะ เระ
 เระ โระ เราะ รอ ร่อ ร่อ รัย รัย รอ

๑ เดย เดอย ดาย ดาว ดิว ดิว ดัย ดัย
 ดุย ดุย เดว เดว โดย ดอย ดวย เด็ย เด็ย
 เด็ย เด็ยะ เดื่อ เดื่อะ เดื่อ เดื่อะ ดัว ดัวะ เดะ
 เดะ โดะ เดาะ ดอ ด่อ ด่อ ดัย ดัย ดอ

๐ เวช เวชย วาย วาว วิว วิ้ว วิ้ย วิ้ย
 วย วย เวว แว่ว โวย วอย ววย เวี้ยว เว้อย
 เวช เวชชะ เว้อ เว้อชะ เวอ เวอชะ วัว วัวชะ เวะ
 เวะ โวะ เวาะ เวาะ วอ วอ ว้อ ว้อ วิ้ย วิ้ย

๐ เพช เพชย พาย พาว พิ้ว พิ้ว พิช พิช
 พช พช เพว แพ่ว โปช พอย พวย เพี้ยว เพ้อย
 เพช เพชชะ เพ้อ เพ้อชะ เพอ เพอชะ พิ้ว พิ้วชะ เพะ
 เพะ โปะ เพาะ เพาะ พอ พอ พ้อ พ้อ พิช พิช

๐ เศช เศชย ฮาย ฮาว ฮิ้ว ฮิ้ว ฮิช ฮิช
 ชช ชช เหว แหว โอย ฮอย ฮวย ฮิ้ว ฮิ้ว ฮ้อย ฮ้อย
 เศช เศชชะ เชอ เชอชะ เชอ เชอชะ ฮัว ฮัวชะ เชะ
 เชะ โชะ เชะ เชะ ฮอ ฮอ ฮ้อ ฮ้อ ฮิช ฮิช

๐ อักษรต่ำแม่ เกช ผันด้วยไม้ โดยคแต่ตัวที่มีวิญชะนี้ คำสั้น
 เป็นคำตาย ๘ คำ คือ เกชชะ เกชชะ เกชชะ กัวชะ เกช เกช
 โกะ เกช นอกนั้นผันอักษร ตัวหนึ่งเป็น ๓ คำ ดังนี้

๐ เกช เกช เกช เกช คาย คาย กาว กาว
 เกช เกช คาย คาย กาว กาว
 กิว กิว กิว กิว กิช กิช กิช กิช
 กิว กิว กิว กิว กิช กิช กิช กิช
 กุช กุช กุช กุช เกว เกว เกว เกว
 กุช กุช กุช กุช เกว เกว เกว เกว
 โคช โคช คอย คอย กวย กวย เกยว เกยว
 โคช คอย คอย กวย กวย เกยว เกยว

เกอย เกอย เกย เกย เกยะ เกอ เกอ เกอะ เกอ เกอ เกอะ
 เกอย เกย เกอ เกอ เกอ
 กัว กัว กัวะ เกะ เกะ โกะ เกะ กอ ก้อ
 กัว ก้อ
 กัย กัย กอ กอ
 กัย ก้อ

๑ ยังก ๒๓ อักษร ผันดังเหมือนกัน ๖๖

๑ แม่เกย ซึ่งแจกมานกแบบอย่างหนึ่ง ยังกแบบหนึ่งนัม
 นฤกหิต แทน มอ แทน งอ และมรอนัน ออกสำเนียงแม่กม แม่กน
 กอ กอ กรรม ทรอ อยู่ข้างท้ายคังน ๖๖ ๖๖
 เกย เกอย ขาย ขาว ขาว ขาว ขัย ขัย
 ขุย ขุย เขว แขวง โขข ขอย ขวย เขียว เขียว
 เขย เขยยะ เขอ เขอะ เขอ เขอะ ขัว ขัวะ เขะ
 เขะ โขะ เขะ ขุ ขรรณ ขรร ขอ ขอ ขอ ขัย ขอ

๑ แจกคังนทุกอักษร ทั้ง ๓ หมู่ทั่วไป ๖๖

๑ ต่อไปนค้ำกลอนสำหรับอ่านเทียบในแม่ เกย ๖๖

๑ ฉบับ ๑๖ ๑ ขนเกยเลขกล่าวท้าวไทย ฟังธรรมน้ำใจ เลื่อมใส
 ศรีทชากล้าหาญ ๑ เห็นโภยในขันธสันดาน ตัดห้วงบ่วงมาร ตำราญ
 ตำเรจเมตตา ๑ สององค์ทรงหนังสือพิศขมา จัดจับกลีบชะฎา รักษาศีล
 ถอฤาษี ๑ เขาคำทำกิจพิช กอญกฐน้อคคิ เป็นทบุชาถาวร ๑ ประละพี

เปาะเหลาะ ลอดเลาะ ผ่าแหวะ เวียนแวะ ดั้งนี้เป็นต้นเป็นตัวอย่าง
 คำตายอักษรกลางต่างกันด้วยไม้ ๓ ดังคำว่า อาเปาะ อีเปาะ ร้องเอะ เอะอะ
 เป็นต้น ๗๕

๑ คำท่านปราชญ์ให้ใช้ สอ กอ (๑)

กุศล	ว่าบุญ	ศาลา	ว่าโรงอาไศรย
ดาบศ	ว่าฤๅษี	ศาโรช	ว่าดอองเกสร
ทศ	ว่าสิบ	ศิวาจารย์	ว่าอาจารย์เกษม
ปศิวา		ศิว	ว่าศรืแสง
๗๕ บศาง	ว่าอสุรกาย	ศิว	ว่าหงอนว่าชง่อน
ประกาศ	ว่าสำแดง	ศิว	ว่าผิวพรรณ
ประเทศ	ว่าที่	ศิว	ว่าพระอิสวร
โสฬศ	ว่า ๑๖	ศิว	ว่าเชื่อในบุญ
ศศีธร	ว่าดวงจันทร์	ศิว	ว่าช่องหู
พิเศศ	ว่าแปลกตัก	ศิว	ว่าคนมีทรัพย์มาก
ไพศาย	ว่าเดือนหก	ศิว	ว่าเสียง
พิสม์	ว่าพิสม์งูเป็นต้น	ศิว	ว่าศีล
ภิสก	ว่ารดน้ำลง	ศิว	ว่าทรัพย์บริวาร
ยศ	ว่ายศถาศักดิ์	อาศรพไภย	ว่าอาสะวะสัน
รัศมี	ว่ารุ่งเรือง	ศักดิ์	ว่ายศศักดิ์

(๑) หมายเหตุ การใช้ ส ข ส ไม้วิในฉบับพิมพ์ครั้งโรงพิมพ์หลวง พ.ศ. ๒๔๑๔
 แต่มีปรากฏในฉบับพิมพ์ครั้งต่อ ๆ มา เข้าใจว่าจะมีผู้แต่งเติมขึ้นทีหลัง เพราะเห็นความสำคัญ
 ของการใช้อักษรทั้ง ๓ ตัวนี้

ศอ คอ บอ	พวก ศอ คอ	ศุภ	ว่างามว่าดี
ศุทธธา		ศุข	ว่าความสุขสบาย
โสภ	ว่าเศร้าใจ	อากาศ	ว่าเวหา
เศิก	ว่าเสรีไป	อาศรม	ว่ากุฎี
ศัตรุ	ว่าขี้จามิตร	อัสวา	ว่าม้า

๐ ข้ำขอประกอบอักษรแดง สรรพาคย์ วาที่
 นานาวุโตไทยวี นามศัพท์เสร็จการ

ก

๐ โปสาศ์ธรพิเศษ	เศษ	เศษ	เศษ
ศัตรุเศษศุทธธา	เศษ	เศษ	เศษ
๐ อาศรมเศษปศิวา	เศษ	เศษ	เศษ
อากาศพิเศษเศษ	เศษ	เศษ	เศษ
๐ โสภเศษเศษเศษเศษ	เศษ	เศษ	เศษ
เศษเศษเศษเศษเศษ	เศษ	เศษ	เศษ
๐ ศาโรชเศษเศษเศษ	เศษ	เศษ	เศษ
ศอคอนปราชญ์ผู้ชานาญ	เศษ	เศษ	เศษ

๐ คำที่ท่านนักปราชญ์ให้ใช้

กษัตริย์	ว่าเป็นใหญ่ในเขตรแดน	ภิกษุ	ว่าคนบวช
กฤษณ	ว่าเป็นชอกษัตริย์	ภุษา	ว่าผ้า
เกษ	ว่าผม	มหิษ	ว่ามเหษี
เขษม	ว่าสุขสบาย	มหิษ	ว่าเป็นใหญ่
จักษุ	ว่าตา	ยักษ	ว่ายักษกินคนเป็น

โทษ	ว่าโทษผิด	ฤษั	ว่าดาบศ
มนุษย์	ว่าคน	รักษ	ว่ารักใคร่
บุษบา	ว่าดอกไม้	รากษษ	ว่าผีเสื่อ
บุษบา	ว่าขาว	ฤกษ	ว่าดาวขนิมมา
บุรุษ	ว่าผู้ชาย	ษัตรี	ว่านาง
บักษ	ว่านก	โอกาษ	ว่าสว่าง
พฤกษา	ว่าต้นไม้	อักษร	ว่าตัวหนังสือ

- ๑ บุษบาแลกกฤษณแลกกฤษณ เขมมฤษัตรีษัตรี
- โอกาษจักษุมหษ รักษโทษฤษ
- ๑ อักษรรากษษแลอักษร แลเกษษบุษบา
- พฤกษาฤษับุรุษมา มนุษย์ฤษัเกษะหรรษั
- ๑ บักษมหษและพษุปราชญั ฤษัฤษัฤษัฤษัฤษั
- สืบสนนามก่อวะสน ฤษัฤษัฤษัฤษัฤษั
- ๑ สบศัพทคล่าวนิยมไว้ ฤษัฤษัฤษัฤษัฤษั
- เพื่อให้มหษนหังหลาย ฤษัฤษัฤษัฤษัฤษั
- ๑ สอลอและศอกออกษอบอ ฤษัฤษัฤษัฤษัฤษั
- พิเศษจำแนกฤษณนาม ฤษัฤษัฤษัฤษัฤษั

คำที่ท่านนักปราชญ์ให้ใช้ ส ลอ ษะ

เกสร	ว่าเกสรดอกไม้	ปราสาท	ว่าเรือนยอด
สรรเพชญั	ว่าทิ้งปวง	พิสดุ	ว่าของ
โกสมภ	ว่าดอกไม้	แพศย	ว่าหมอยา
ดุสิต	ว่าชั้นดุสิต	นมัสการ	ว่านมอมไหว้

ตรัส	ว่าดำรัสพูด	สอสอบอก	พวกสอสอบ
ประเสรฐ	ว่าเลิศล้ำ	สาคร	ว่าแม่น้ำ
สารถิ	ว่านายรถ	สงกรานต์	ว่าอย่างไร
สาธ	ว่าดี	สงฆ์	ว่าพระสงฆ์
สัหปราษณ	ว่าราชสีห์มัญญา	สงสาร	ว่าที่วงเวียน
สุรา	ว่าน้ำเหล้า	สุรางค์	ว่านางเทวดา
สุรสิทธิ์	ว่าสำเร็จ	สุภาพ	ว่าสุภาพไม่เย่อหยิ่ง
สนม	ว่านางใน	สุริยะ	ว่าดวงอาทิตย์
สมาธิ	ว่าจิตมั่น	โสภ	ว่างาม
สมาคม	ว่าคบหา	เสาร์	ว่าวัน ๗
สมรรถ	ว่าทะเลหลวง	ดัด	ว่านั่งอยู่
สมุทร	ว่าที่รับฟัง	ดัด	ว่าที่รับฟัง
สมร	ว่าเท่ากัน	ดัด	ว่าท่านว่าไป
เสมอ	ว่าละเสีย	ดัด	ว่าที่ของตัว
สละ	ว่าสร้าง	ดัด	ว่าความรื่นเริง
สลอน	ว่าสวัสดิมงคล	ดัด	ว่าสายว่าเส้น
สวัสดิ	ว่าสี่ขาว	ดัด	ว่ารังทั้งปวง
เสวตร	ว่าเสพยทชนิด	ดัด	ว่าทั้งปวง
เสวกรรม	ว่าสุคติ	ดัด	ว่าทรัพย์
สวรรณ	ว่ามตาพันหนึ่ง	ดัด	ว่ากล่าวดี
สข	ว่าพบ	ดัด	ว่าแสนเป็นสับสน
สัพพะ	ว่างู	ดัด	ว่าแล้ว
		ดัด	ว่าการแล้ว

สังหาร	ว่าผลาญ	สม	ว่าสมควร
สังข์	ว่าสังข์เป็นชาติหอย	สมการ	ว่ามีฐานะพร้อม
สัตว์	ว่าคนอริ	สมเด็จ	ว่าเป็นคู่สูงยิ่ง
สัตย์	ว่าความจริง	สมบูรณ์	ว่าเต็มพร้อม
สัตว์	ว่าตัวเดียรถาย	สมบัติ	ว่าของความถึงพร้อม
สัทธรรม	ว่าพระธรรม	สมฤทธิ	ว่ามีฤทธิพร้อม
สาคร	ว่าคัมภีร์	สาว	ว่าหญิงงาม
สัต	ว่าหนาว	แพสย	ว่าหญิงแพสยา

๐ สรรพเพชญ์สัทธรรมแลสงฆ์	ประเสริฐจึ่งแก่นสาร
สบสุตรสดับนิเลสังหาร	แลแพสยสัตยา
๐ โกลุสมฤตสมบัตติ	แลสวัสดิโสภา
เสารุสุริยสวรรคแลสุรา	สุรสิทธิสมการ
๐ สมเด็จสหกันยืนเสมอ	สหปราชญ์สงกรานต์
สมฤทธิสมาธิสมสถาน	สุภาพสุนทร
๐ สมบูรณ์สาครแลสิน	ชูสมุทสมสมร
สารถสมรรถแลสลอน	แลตรีสละสมาคม
๐ เสร็จ เสด็จสังขพัสดุ	ดุสิตเสวตรเสวยรมย์
ปราสาทสาครสัตว์สัม	นักนิสาธสงสาร
๐ แสนสนุกสุรางค์สาวสนม	แลดุสิตโสदनมัสการ
สอ ลอทั้งปวงบริหาร	ประเทพนานา

๑ คำ พระภักจิตทำย

อมรา ต้นเอย

กลอน ท่านรังจนา

แนะไว้

สอน พวกคะรุธา

รกรำ เรือนเอย

เด็ก อย่าดูหมิ่นให้

เร่งรู้ดูจำ

ฯ

๑ อันดับน้ำขอกกล่าว

ให้เนื้อเรื่องราว

วิธนับศัพท์สังขยา

๑ เด็กเอยเจ้าจงศึกษา

ตำหรับับรา

จงรู้กระทุนับ

๑ ห้าสองหน

เป็นสี่สิบสี่

สี่สิบสองหนนับ

ว่าสี่สิบอย่าสงไสย

๑ สิบสามหนเป็น

ต้นไป ท่านเรียกชื่อใช้

สามสิบสี่สิบตามกัน

๑ สิบสิบหนเป็นร้อย

พลัน สิบร้อยเป็นพัน

สิบพันเป็นหมื่นหนึ่งนา

๑ สิบหมื่นเป็นแสน

หนึ่งนา สิบแสนท่านว่า

เป็นล้านหนึ่งพันจำไว้

๑ สิบล้านนั้นเป็น

โกฏิไชรี ร้อยแสนโกฏิไป

เป็นปะโกฏิหนึ่งตามมี

ฯ

๑ ร้อยแสนปะโกฏิ

เป็นโกฏิปะโกฏิ

พึงกำหนดอย่าคลาดคลา

๑ ร้อยแสนโกฏิปะโกฏิ

ท่านเรียกข้อมา

๑ ว่าเป็นนะหุตหนึ่งไป

๑ ร้อยแสนนะหุตนั้นไชรี

ท่านเรียกชื่อไว้

๑ ว่าเป็นนินนะหุตนา

๑ ร้อยแสนนินนะหุตนา

ได้นามตามมี

๑ ว่าจะไขกันหนึ่งมี

๑ ร้อย

แสนอะไขกัน

ได้นามตามมี

๑ ร้อยแสนพันธุ

หนึ่งนา ท่านเรียกกันมา

๑ ว่าอัพพุตหนึ่งจำไว้

๑ ร้อยแสนอัพพุตไชรี

ได้นามตามใช้

๑ ว่านัรัพพุตหนึ่งนา

๑ ร้อยแสนนัรัพพุตนา

ท่าน

เรียกข้อมา

๑ ว่าอหะหะตามมี

๑ ร้อยแสนอหะหะ

๑ ว่าอพะพะหนึ่งนา

๑ ร้อยแสนอพะพะหนึ่งนา

ท่านเรียกกันมา

๑ ว่าอฏะฏะตามมี

๑ ร้อยแสนอฏะฏะ

๑ มีนามตามมี

๑ ว่าโสคันทีกะ

๑ หนึ่งนา

๑ ร้อยแสนโสคันทีกะ

๑ ท่านเรียกชื่อว่า

๑ เป็นกมุท

๑ อันหนึ่งไป

๑ ร้อยแสนกมุทนั้นไชรี

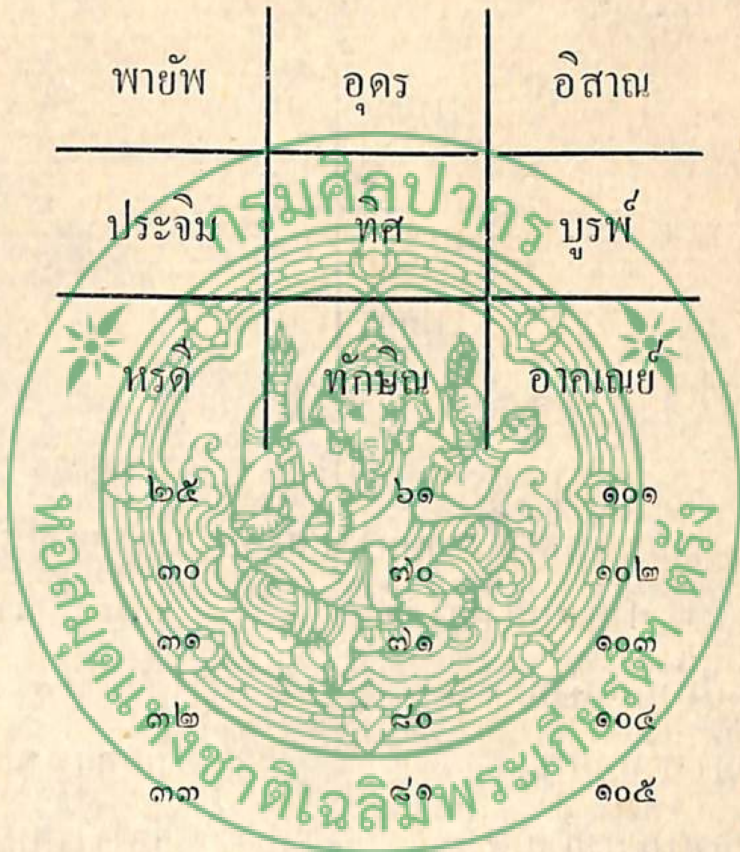
๑ มีนามตามใช้

๑ ว่าบุณจาทริก

๑ นับด้วยวัดอย่างนี้ไซ้ นับด้วยดวงไป จงนับใช้ดังนี้ ๑ เจ้า
 เวย์นหนึ่งนั่นท่านว่า ห้าตะล่อมหมา ตะล่อมหนึ่งยี่สิบสี่ ๑ สัตหนึ่ง
 ยี่สิบทะนานซัด ทะนานหนึ่งสังกัด สองจ้อองจ่าไว้ ๑ จ้ออง
 หนึ่งสักมอได้ กำมอหนึ่งไซ้ สี่จ้อมอตามมีมา ๑ ใจมอหนึ่งนั้น
 ท่านว่า ร้อยเมล็ดเข้าหมา นับด้วยดวงเพียงนี้แล ๗๕
 ๑ ทองการาหนึ่งแท้ ยี่สิบดุนแน่ ดุนหนึ่งยี่สิบชั่งนา ๑ ชั่ง
 หนึ่งยี่สิบตำลึงหมา ตำลึงหนึ่งรา สิบบาทถ้วนจ่าไว้ ๑ บาทหนึ่ง
 สี่สลึงไทย สลึงหนึ่งท่านไซ้ สองพองจ่าไว้ห้า พองหนึ่งนั่นสี่ไพหมา
 ไพหนึ่งท่านว่า สองค่าจ่ากำหนดไว้ ๑ กล้าหนึ่งสองกล่อมตามไซ้ กล่อม
 หนึ่งลงไป สองเมล็ดเข้าตามมีมา ๑ อันนับด้วยชั่งหมา จงเร่งศึกษา
 เป็นสามประการวิธี ๗๖
 ๑ หนึ่งโสดบตามชอบ อยู่ยี่สิบสองปี นับชาวเป็นต้นไปนา
 ๑ บชาวชอบเป็นหนูหมา บกดูโคหมา บชาวเป็นเสือสัตว์ไพร ๑ บเถาะ
 เป็นกระต่ายไซ้ มโรงงูใหญ่ มเส็งงูเล็กแลหมา ๑ มะเมยเป็นขอ
 มังม้า มแมพะหมา จอกว่าดิ้งระกาไก่ ๑ จอสุนักข์กุกุหมูไซ้
 สิบสองปีได้ โดยนิยมดังกล่าวมา ๗๗
 ๑ บหนึ่งยี่สิบสองเดือนหมา สิบสามบั้งรา นับเดือนห้าเป็น
 ต้นไป ๑ แล้วเดือนหกเดือนเจ็ดไซ้ เดือนแปดเก้าไป เดือนสิบ
 เดือนสิบเอ็ดมา ๑ เดือนยี่สิบสองเดือนอ้ายหมา เดือนญี่สามมา เดือนสี่
 เป็นยี่สิบสองไป
 ๑ ปีโคธิกะมาศสี่ เดือนเข้าอีกไซ้ บนั้นยี่สิบสามเดือนหมา
 ๑ เดือนหนึ่งนั่นสองบักษหมา ก้อข้างขนม ข้างแรมเป็นสองบักษไป
 ๑ ข้างขึ้นยี่สิบห้าวันได้ ข้างแรมท่านไซ้ สิบห้าสิบสี่วันบั้ง ๑ เดือน
 โดเป็นเดือนขาดก้าง ข้างแรมท่านวาง สิบสี่วันตามวิไสย ๗๘

๐ เพราะตั้งเดือนถ้วนได้ วันสามสิบไป เดือนขาดยี่สิบเก้าวัน
 ๐ เดือนหกถ้วนเดือนหวนน เป็นเดือนขาดพลัน ทั้งสิบสองเดือนเปลี่ยนไป
 ๐ จึงมเดือนถ้วนหกเดือนได้ เดือนขาดเก้าไชร์ ก็ได้หกเดือนเหมือนกัน
 ๐ ถ้ามีอธิกมาสขึ้น เดือนแปดสองบน เดือนถ้วนจึงเป็นเจ็ดนา ๐ วัน
 มช่อเจ็ดวันหนา วันอาทิตย์มา วันจันทร์วันอังคารนี้ ๐ วันพุธ
 วันพฤหัสบดี วันศุกร์ศักดิ์ศรี วันเสาร์ครบเสร็จเจ็ดวัน ๐ กลางวันกลางคืน
 ควบกัน ท่านนับเป็นวัน หนึ่งควรจะใส่ใจจำ ๐ วันหนึ่งนั้นแปดยามอย่า
 กลางวันท่านกำ หนดไว้ว่าสี่ยาม ๐ กลางคืนก็นับยามสี่ วันกับราตรี
 จึงเป็นแปดยามตามไซ้ ๐ ยามหนึ่งสามนาฬิกาไชร์ นาฬิกาท่านไซ้
 กลางวันท่านเรียกว่าโมงนา ๐ กลางคืนเรียกว่าทุ่มหนา นาฬิกาหนึ่งรา
 ได้สิบบาดท่านบอกไว้ ๐ บาดหนึ่งสี่นาทไทย นานี้หนึ่งได้ สิบห้าเพ็ชชะ
 นาท ๐ เพ็ชชะนาทหนึ่งน หกปราณด้วยดี ปราณหนึ่งสิบอักษร
 ไชร์ ๐ บัดหนึ่งนับวันได้ สามร้อยวันไป กับห้าสิบสี่วันวาร ๐ บัด
 ท่านเพิ่มวันกาล เป็นอธิกวาร เพิ่มเชือกวันหนึ่งนา ๐ บัดนี้วัน
 สามร้อยหนา กับห้าสิบห้า วันตามทีโลกนิยต ๐ ถ้าบออธิกมาส
 ปน เดือนแปดสองหน บัดนี้วันมากรา ๐ นับวันได้สามร้อยหนา
 กับแปดสิบห้า วันยังตามโหรนิยมไว้ ๐
 ๐ อนึ่งฤกษ์สามไชร์ คือหมันต์ไป คิมหันต์วัสถานะนา
 ๐ เดือนสิบสองแต่แรมมา เดือนสี่เพ็ญหนา สี่เดือนนช่อหมันต์
 ๐ แต่แรมเดือนสี่จนวัน เพ็ญเดือนแปดนั้น สี่เดือนนคิมหันต์นา
 ๐ แรมค้ำหนึ่งเดือนแปดมา ถึงเพ็ญวารา กะตีกะมาสจรู ๐ สี่เดือน
 ถ้วนวัสถานะฤดู แบบโหรเป็นครู ว่าตามศศิโคจร ๐

๑ ทิศแปดบันโดยนามกร คือทิศบูรพ์ก่อน เป็นทิศตะวันออกนา
 ๑ แล้วอากเฉยทิศา ทักษณหนา เป็นทิศข้างใต้ตามมี ๑ แล้วต่อไป
 ทิศหรดี จึงประจิมัน เป็นทิศตะวันตกหนา ๑ แล้วจึงทิศพายัพมา
 ทิศอุดรรา เป็นทิศด้านเหนือจงจำ ๑ แล้วจึงทิศอีสานลำ เหนียกให้
 แม่นยำ บันทิศแปดทิศกงตรง ๗๙

๑	๑๓	๒๕	๖๑	๑๐๑	๑๐๐๐๐๐
๒	๑๔	๓๐	๖๐	๑๐๒	๑๐๐๐๐๐๐
๓	๑๕	๓๑	๖๑	๑๐๓	๑๐๐๐๐๐๐๐
๔	๑๖	๓๒	๖๐	๑๐๔	นับตั้งแต่สูญ
๕	๑๗	๓๓	๖๑	๑๐๕	ข้างท้ายไปดังนี้
๖	๑๘	๓๔	๕๐	๑๐๖	หน่วย สิบ
๗	๑๙	๓๕	๕๑	๑๐๗	ร้อย พัน
๘	๒๐	๔๐	๕๒	๑๐๘	หมื่น แสน
๙	๒๑	๔๑	๕๓	๑๐๙	ล้าน โกฏิ
๑๐	๒๒	๕๐	๕๔	๑๑๐	
๑๑	๒๓	๕๑	๕๕	๑๐๐๐	
๑๒	๒๔	๖๐	๑๐๐	๑๐๐๐๐	

๑	วางวันนั้นนำเส้น	โดยหมาย
	เดือนอยู่สุดสายปลาย	เปลี่ยนใช้
	ข้างขนอยยอดสาย	ย่นอย่า จงนแฮ
	แรมคำกาใต้ไซร์	สันแบบแผน

๑	ไม้มลายลักษณ	สองสถาน
	จักบอกแบบบรรหาร	แห่งใช้
	พวกคำมครชาน	ควรรใส่ ยอแฮ
	ไม้มลายล้วนใช้	ส่วนข้างกำสยาม

๑ อนึ่งฟังสังเกต คำไม้มลายเป็นสองอย่าง คำไม้มลายที่ต้อง
 มีตัวยออกด ด้วยคำนั้นมาแต่ภาษามครอย่าง ๑ คำนี้แต่ไม้มลายล้วนด้วย
 เป็นคำไทยอย่าง ๑ จะรวบรวมคำไม้มลายมีตัวยไว้พอเป็นตัวอย่างดังนี้ ๗๕

๑ กัวยไทย ขลาไทย โภยกถ อายุไชย อะสงไชย ราชพินิจไจย
 ราชวินิจไจย อวยไชย ไชคไทย มีไชย กุไชย ถวายไชยมงคล เวนไจย
 จุฑาธิปะไจย พระรัตนไตรย ไตรยภูวนารถ ไตรยภพนารถ วรไตรย
 ฟ้าไตรย มารยาตาไทย พระฤไทย ท้าวไทย ทาษาไทย พระอาทิตย์อุไทย
 อรุโณไทย อรไทย มหาคไทย พระวิไจย ท้าวสหัสไจย พระภูวไจย พระ
 ภาคไจย เป็นเลศไจย โดยไจยมาในมาพี บุรุษอาษาไจย หัตถาษาไจย
 อัสวาษาไจย ขออะไจย เกทไจย โภยไจย โรคไจย ราชไจย โจรไจย
 อรรคไจย อุทกไจย นฤไจย ทไจย สบไจย อไจย บัจุสไจย มโนไจย
 อูประไจย อะโนประไจย ไญยธรรม สุรามไจย มาไจย อาไจย นิราไจย
 พิราไจย โสกาไจย สุราไจย หิมวาไจย พนาไจย เจริญไจย เสื่อมไจย

ทรามไวย ปฐมะไวย มัจฉิมะไวย บัจฉิมะไวย อัจฉมาไสรอย อัจฉยาไสรอย
ตามวีไสย สงไสย วิไสย อาไสรอย आयุโภษย ชีพตักโขย กิเลศอนุไสย
อาชวะไสย ประชวะไสย ลือนีไสย ขาดนีไสย พวกพลไทย
มหาไหยร์ตโนคม ๖๖

๑ คำไม้มลายไม่มีตัวขอ ชักเอาแบบในจินดามณีมาเทียบไว้ แต่แก้
คำทิมตัวขอ เสียบ้างดังนี้ ๖๗

๑ ท้าวไทแลไพร่พล ทั้งพงไพรแลไรรณา เกรียงไกรไพทรา ชะผดุง
ทั้งกรุงไกร ๑ ฉับไวแลปลดไปก็ แลดูก็ได้แลครรรไล โยไฟประไลไป
แลร้องไห้จะใจจริง ๑ เจ้าโหวะรำไพ แลวงไกลยังไปถึง ไหวห้วนแล
พรันฝรั่ง แลไหว้พระแลโคกคทา ๑ หลั่งไห้แลโรเคษ แลไตรภพไตรตรา
ใต้ทางทุรัธยา ทั้งแอกโลกไพบุลย์ ๑ บันใดกระไดไฟ ธาระไห้ละไมมุด
จับไล่แลไว้ชूर สมบูรณ์เคยเป็นไหน ๑ คดองไปแลไหลหลัง แลไล่คนแล
เรือดไร ไก้ไข้แลน้ำไหล แลไช้บักประไพงาม ๑ ไพร่แลไพจิตร แลขวิด
ไข้วแลไอจาม ไฟไหม้แลได้ตาม แลโบนุกแลบ้านใหม่ ๑ ทำได้แลไว้คง
แลตะไค้แลเป็นไฟ ลุงไล่แลอ้อมไห้ สว่างไสวแลไสยา ๑ ไส้พุงแลดับไต
แลเหงื่อไคอะเนกา ระวังระไววา จะกะโทษะวรัม ๑ ยากเข็ญแลเร้นไว้
ทั้งผลไม้แลไมตรี ไฉไลแลไพร่หนึ้ แลบ่าไห้แลแลแกว่งไกว ๑ ไส้ไข้แล
ไกรสร แลสะไบละมุนละไม ผักไห้แลไม้ไทร แลไอสุรยแลหลาย ๖๘

๑ (๑) ขอแต่งเสริมเต็มใส่ไว้ฝึกสอน ต่อมูลบทแบบเจ้าคุณศรีสุนทร
พอเด็กอ่อนอ่านแล้วได้เข้าใจ ซึ่งขนบธรรมเนียมทำนองนับ เป็นฉบับแบบสยาม
ตามวีไสย โลกนิยมนมนานบุราณไกล คนใหม่ ๆ ยังไม่รู้คูรำคาญ ปโรหิตคิด
ยามตามนุโยค ตั้งแต่พรหมสร้างโลกสถฐาน ประสมเศษในราชศีลจาร
ประจวบกาลครบเดือนไม่เกลดอนคลาย พระจอมพงษ์ทรงพุทฺธิมกุฎสยาม รับตั้ง

(๑) ข้อความต่อไปนี้ไปจนจบแต่งเติมขึ้นภายหลัง ไม่มีในฉบับโรงพิมพ์หลวง พ.ศ. ๒๔๑๔

ให้ใช้ตามโทรถวาย ประกาศออกบอกแจ้งจึงแพร่พราย จะอธิบายบอกข้อต่อ
 กันมา ก็ธรรมเนียมในหนังสือราชสาส์น บรรทัดต้นสารบาญข้างบนหนา
 จงเขียนว่าวันขึ้นก่อนรา ต่อนั้นมาเขียนเดือนลำดับไป แล้วเขียนับพระพุท
 ธิ์กราช ยกเป็นบาทปฐมนิยมไข แล้วจับความตามกระบวนสำนวนใน เรียบอกไว้
 จงสำเนียงให้แน่นอน สิบสองเดือนเป็นปีไม่มีเศษ แะนินเทศทางไสยอนุสร
 เมษายนต้นบราษจร นามกรเดือน ๕ ภาษาไทย ราชันท่านประสงค์เอาสัตว์เพะ
 จะว่าแกะก็ได้บ้างอย่างกั้งไข ๓๐ วันถ้วน ๆ กระบวนใช้ ถ้าข้างไทยก็กงขาด
 อยู่หนึ่งวัน เดือนที่ ๒ รองถัดเดือนปฐม ชื่อว่าพฤศภาคมดูคมสัน ราชโค
 ษุเือกผ่องผิวพรรณ มี ๓๑ วันอย่างเวียน คือเดือน ๖ ข้างไทยเป็นเดือนถ้วน
 อย่างผันผวนแพกผิดคิดพาเหียร เก่ากับใหม่จำไว้ให้แนบเนียร เสียแรงเรียนก็
 ไรทั้งสองทาง เดือนที่ ๓ ได้นามตามนสธ คือเดือนมถุนายนอย่างางนาง
 ราชันเบนมนุษย์บุรุษนาง ดูหมอนอย่างไสยาศนเมื่อยามเย็น เกียง ๆ กันเป็นค
 ุดน่าขัน จะอัศจรรย์อย่างไรแต่ไม่เห็น ดวงดาราเรียงรายคล้ายกับเป็น นัน
 แลเห็นไร ๆ ไม่รู้หา ในเดือนนี้ ๓๐ วันไม่มีเศษ เราเรียกกันว่าเดือน ๗ เซษฐา
 ขาดบ้างเต็มบ้างเป็นครังกรว นาน ๆ เพิ่มอริवादวัน เดือนที่ ๘ มีศัพท์
 สำหรับพจน์ พ้องกับภาคมคธภาษา ลีกรกฎาคมเป็นสมญา แเปลออกมาสัพท
 ษั ๓๑ ทิวกาลไสมย โบราณใช้เรียกเดือน ๘ นะพ้อหนู จงจำไว้เถิดหนา
 ตำราครู ให้พึงรู้เถิดเดือนนี้ไม่มีขาด ถักรบถ้วนสามบมสองหน แเปลเบอง
 ต้นเรียกว่าบุพพาสาธ แเปลเบองปลายแห่งกาลอาสาพหมาส ชื่อว่าอุตราสาธ
 เป็นสองนาม เดือนที่ ๕ เรียกว่าสิงหาคม จงนิยมจำถ้อยอย่าทวนถาม ประสงค์
 สัตว์ราชสหัสสิงหนาม โดยนิยามมีอยู่ ๓๑ วัน ข้างไทยพร่องร้องเรียกว่าเดือน ๘
 สุเชาเจ้าจงจำค่าเราสรร ถ้าเดือนนี้แล้วก็ขาดเป็นสำคัญ จะรำพรรณเดือนที่หก
 ยกต่อไป คือเดือนกันยายนายวิถึ สุราษฎร์งามตามวิไสย ๓๐ วันจงสำคัญ

ให้เข้าใจ เดือนนี้ไชร์เดือน ๑๐ สังเกตดู แล้วถัดไปเดือนที่ ๗ จำนวนนับ
จะบอกศัพท์ชื่อไว้อย่างใหญ่ ตุลาคมสมญาอู่สำหุดู คือราชตราชุงรูนาม ราชัน
มีวัน ๓๑ บอกไว้เสร็จสิ้นอย่างทางสยาม ตรงกับเดือน ๑๑ อสุชนาม ประสงค์
ความตามคดีที่สำแดง ถ้าดับนั้นครั้นถึงเดือนที่ ๘ คำกรัแพทย์เพศไสยได้แถลง
ข้อพฤศจิกายนนิพนธ์แปลง วิฉิกะว่าแมลงบองถ่องกระบวน ๓๐ วันพอดี
ไม่มีเศษ จึงสังเกตจำให้มันอย่าผันผวน เดือน ๑๒ ต้องนามตามจำนวน จึง
ใคร่ครวญตรึกไว้ได้ใช้การ เดือนที่ ๕ เนาวมาศประสาธสรร ชื่อว่าธันวาม
ประสมสาร ราชันเหมือนธนูไม่พรณ แสดงการตามกิจไม่ค้างเกิน ๓๑ วัน
ถ้วนจำนวนใช้ ตรงกันกับเดือนอ้ายไม่ห่างเกิน กุมาราเรียนรำจำไว้เทอญ
คงเจริญสำหรับประดับตน เดือนที่ ๑๐ หีบขกมาแถลง มกราคมแจ้งแห่ง
นุสนธิ์ คือราชมังกรดัญจรตน นภาดลเวลาสประหลาดครัน ๓๑ ทิววันดี
ตกอยู่ในเดือนยีสยามสรร ที่ ๑๑ ชื่อว่ากุมภาพันธุ์ จึงสำกัญเข้าใจให้ชัดเจน
ราชันพิกลกว่าเขาหนอ แปลว่าหม้ออย่างใหญ่ไม่เคยเห็น ๒๘ วันถ้วนจำนวน
เกณฑ์ บางทีเป็นอธกสรทิน ในบนนเดมวันทวเจ้า เป็น ๒๕ อย่าลวิด
จงจำไว้ให้มันหมั่นประคิน ตามคำกรัปนิทินเสโมธาน กุมภาพันธุ์ตรงกันกับ
เดือน ๓ สรุปลความย่อ ๆ พอสำนัญกัน แล้วถึงเดือนที่ ๑๒ ทำนองกาล
นามขนานชื่อว่ามินาคม ฉันคิดทำคำแปลไว้เปลืองปลิด ความสงไสยสาณุกิษย์
ให้งามสม ศัพท์มีนามว่าปลาจงปรารมภ์ โดยนิยม ๓๑ เสร็จกระบวน เป็น
เดือน ๔ ข้างเราชาวสยาม สำเร็จความตามวธทดสอบ ครบบหนงบริบูรณ์
ประมุขมวด ๑๒ เดือนถ้วน ๆ ธรรมดา โดยนิยมสมมุติคดีโลก จงอาโลก
จดจำไว้เถิดเจ้า พอเป็นเครื่องประเทืองเรื่องบุญญา พรรณาตามเกล้าสำเนาถลอน
๐ อนึ่งจะสาชกยกเอาข้อ แต่ย่อ ๆ หีบแยกเป็นแบบสอน จำ
กล่อง ๆ มิให้ต้องอนาทร เป็นตอน ๆ ตั้งแต่เมษายน เมษายนคนเก่าเขาว่าเมษ

แฉกเทศที่ ๒ พฤษภานา ที่ ๓ เมถุนนั้ลำดับมา ที่ ๔ ว่ากรกฎกำหนดจำ
 ที่ ๕ ว่าสิงห์นำสำเนียง ที่ ๖ เรียกว่ากันยานำขันจำ ที่ ๗ เรียกว่าคุด
 ตูลากรรม ที่ ๘ จำว่าพิจิตพิงเข้าใจ ที่ ๙ ว่าธนูพิงถนัด ที่ ๑๐ ว่ามังกร
 สุนทรไช ที่ ๑๑ ว่ากุมภ์เหมือนกำไ้ ที่ ๑๒ ไซ้รู้ว่ามินสิ้นกระบวน ฉั้น
 ไร่พรรณวันเดือนโดยลำดับ เป็นฉบับระบอบได้สอบสวน จงหมั่นดูอ่านหมั่น
 ทานทวน หมั่นใคร่ครวญหมั่นนึกหมั่นตรึกตรา แต่ย่อ ๆ พอคิดไม่วิตถาน
 ถ้อยหากรูพิศดารจงศึกษา ที่ครูเฒ่าเขาเดียงมีนา ให้รู้ส่ำให้ถึกงรู้ได้ดูดี ช้อ
 ว่าคนเกยจกร้านบอพานพบ บอประสภความรู้ได้ชูศรี วิชาธรรมทรัพย์ก็สูญ
 ไม่กุดมี มิตรที่ร่วมไมตรีก็หน่ายตน ไม่มีมิตรช้อว่าหมดความสุข ไม่มีสุขช้อ
 ว่าหมดการกุศล บุญโทษแล้วไหนจะได้ดี ที่วไมกั้บรกรผลนิพพานเอช ะ

๑	จากมูลบทเบอง	บรรพกิจ
๒	เป็นปฐมภควรสถิตย์	ที่ตน
๓	เป็นแบบสั่งสอนศิษย์	ตายสืบ ใ้เนา
๔	ความที่ทุกฉบับอื่น	อั้ดอันออกขยาช

หอสมุดแห่งชาติจังหวัดภูเก็ต
 สาขา วัดเจริญสมณกิจ

